

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Roein Ahmadi

KORONAPANDEMIAN VAIKUTUS VAMK-
OPISKELIJOIDEN
SIJOITUSKÄYTTÄYTYMISEEN
KANSAINVÄLISILLÄ MARKKINOILLA

Liiketalous

2023

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Roein Ahmadi
Opinnäytetyön nimi	Koronapandemian vaikutus VAMK-opiskelijoiden sijoituskäyttäytymiseen kansainvälisillä markkinoilla
Vuosi	2023
Kieli	suomi
Sivumäärä	64 + 7 liitettä
Ohjaaja	Teemu Myllylä

Tämä opinnäytetyö käsittelee koronapandemian vaikutusta Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden sijoituskäyttäytymiseen kansainvälisillä markkinoilla. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten opiskelijat ovat käyttäytyneet pandemian aikana sijoitusmarkkinoilla ja onko havaittavissa selkeitä eroja verrattuna normaaliin markkinatilanteeseen.

Opinnäytetyön ensimmäisessä osassa käsitellään sijoittamista yleisesti, rahoitusmarkkinoita sekä erilaisia sijoitusinstrumentteja. Toisessa osassa käydään läpi aiempia kriisejä, kuten IT-kuplaa ja vuoden 2008 finanssikriisiä, ja niiden vaikutusta sijoituskäyttäytymiseen. Tässä osassa keskitytään myös pandemiaan ja sen vaikutukseen sijoituskäyttäytymiseen. Seuraavassa osassa tarkastellaan erilaisia sijoituskäyttäytymistä selittäviä tekijöitä, kuten liiallista itseluottamusta ja laumakäyttäytymistä. Viidennessä osassa käsitellään haastattelututkimuksen suunnittelua ja toteutusta sekä tuloksia. Lopuksi työssä tehdään johtopäätöksiä ja pohditaan aiheeseen liittyviä jatkotutkimusaiheita.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisella menetelmällä, jossa kyselylomakkeen avulla kerättiin opiskelijoiden sijoituskäyttäytymistä koskevaa dataa. Kyselyn tulokset analysoitiin tilastollisin menetelmin, ja niiden perusteella arvioitiin pandemian vaikutuksia opiskelijoiden sijoituskäyttäytymiseen.

Tutkimustulokset osoittavat, että pandemialla oli vaikutus opiskelijoiden sijoituskäyttäytymiseen kansainvälisillä markkinoilla, ja että markkinan normaalitilanteeseen verrattuna havaittiin selkeitä eroja. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää sijoittajien päätöksenteossa ja auttaa heitä valmistautumaan mahdollisiin tuleviin kriisitilanteisiin.

UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Liiketalouden koulutusohjelma, Kansainvälinen kauppa

ABSTRACT

Author	Roein Ahmadi
Title	The Impact of the Corona Pandemic on VAMK Students' Investment Behavior in International Markets
Year	2023
Language	Finnish
Pages	61 + 7 Appendices
Name of Supervisor	Teemu Myllylä

This thesis examined the impact of the corona pandemic on VAMK students' investment behavior in international markets. The aim of the study was to determine how students have behaved in investment markets during the pandemic and whether there are clear differences compared to normal market conditions.

The first section of the thesis deals with investing in general, finance markets, and various investment instruments. The second section discusses previous crises, such as the IT bubble and the 2008 financial crisis, and their impact on investment behavior. In this section, the focus is also on the pandemic and its impact on investment behavior. The next section examines various factors that explain investment behavior, such as overconfidence and herd behavior. The fifth section deals with the design and implementation of interview research and its results. Finally, the thesis draws conclusions and discusses further research topics related to the subject.

The study was carried out using a quantitative method, where a survey was used to collect data on students' investment behavior. The survey results were analyzed using statistical methods, and based on these, the pandemic's impact on students' investment behavior was evaluated.

The results of the study indicated that the pandemic had impact on students' investment behavior in international markets, and that there were clear differences compared to normal market conditions. The findings of the thesis can be utilized in the decision-making process of investors and help them prepare for possible future crisis situations.

Keywords

Covid-19, investing, investment behavior

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA VASTUUT	10
1.1	Tutkimuksen tausta, tavoite ja tarkoitus	10
1.2	Opinnäytetyön rakenne	10
2	SJOITTAMINEN	11
2.1	Sijoittaminen yleisesti	11
2.1.1	Suomalaiset sijoittajina	12
2.2	Rahoitusmarkkinat	14
2.3	Sijoitusinstrumentit	15
2.3.1	Pörssiosakkeet	15
2.3.2	Indeksirahastot	16
2.3.3	ETF-rahastot	17
2.3.4	Kryptovaluutat	19
3	EDELLISET KRIISIT OSAKEMARKKINOILLA JA NIIDEN VAIKUTUS SJOITUSKÄYTTÄYTYMISEEN	21
3.1	IT-kupla	21
3.2	Vuoden 2008 finanssikriisi	22
3.2.1	Kansainvälisen kaupan romahtaminen	23
3.3	COVID-19	24
3.4	Kriisien vaikutus sijoituskäyttäytymiseen	25
4	SJOITUSKÄYTTÄYTYMINEN	28
4.1	Liiallinen itseluottamus	28
4.2	Tunnetekijät	29
4.3	Laumakäyttäytyminen	31
5	HAASTATTELUTUTKIMUKSEN SUUNNITTELU JA TOTEUTTAMINEN	33
5.1	Tutkimusmenetelmä	33

5.2	Tutkimuksen toteuttaminen	33
5.3	Tutkimuksen tulokset.....	34
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	56
6.1	Yhteenveto.....	56
6.2	Teorian kytkenät ja aiheeseen reflektointi.....	56
6.3	Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti.....	58
6.4	Jatkotutkimusaiheet	59
	LÄHTEET	61
	LIITTEET	65

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuva 1. Sijoitusrahastojen pääomakanta vuosina 2013–2021 (Suomen Pankki).	13
Kuva 2: Yhdysvaltain johtavien indeksien Dow Jones Industrial Averagesin osakemarkkinatilanne. (Trading economics)	25
Kuva 3: Vastaajien sukupuolijakauma.....	34
Kuva 4: Vastaajien ikäjakauma.....	35
Kuva 5: Vastaajien opiskeluvuosi	36
Kuva 6: Vastaajien sijoituskokemus vuosina.....	37
Kuva 7: Vastaajien sijoitushorisontti sukupuolittain	38
Kuva 8: Vastaajien sijoitushorisontti.....	39
Kuva 9: Sijoituksien tarkoitus	40
Kuva 10: Vastaajien pääasiallinen sijoituskohde	41
Kuva 11: Sijoitusten hajauttaminen kansainvälisille markkinoille	42
Kuva 12: Koronapandemian vaikutus hajauttamiseen	43
Kuva 13: Sijoituskäyttäytymisen poikkeamat korona-aikana verrattuna markkinan normaalitilanteeseen	45
Kuva 14. Koronapandemian vaikutus sijoitusstrategiaan.....	48
Kuva 15: Sijoitusten volyymi vastaajilla koronapandemian aikana	50
Kuva 16: Koronakriisin aikana sijoitettu summa.....	51

LIITELUETTELO

LIITE 1. Liiteaineistot

1 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA VASTUUT

1.1 Tutkimuksen tausta, tavoite ja tarkoitus

Tämä opinnäytetyö käsittelee Koronapandemian vaikutusta VAMK-opiskelijoiden sijoituskäyttäytymiseen kansainvälisillä markkinoilla. Samankaltaisia opinnäytetöitä on jo muutama: Perttu Huttunen (2020) on kirjoittanut opinnäytetyön aiheesta piensijoittajan sijoituskäyttäytyminen koronaviruspandemian aikana. Topias Leppänen ja Mari Murtonen (2021) kirjoittivat aiheesta koronapandemian vaikutukset yksityissijoittajiin. Samuel Niemelä ja Jesse Prusti (2021) kirjoittivat aiheesta Covid-19-pandemian vaikutus sijoituskäyttäytymiseen. Inka Mankila (2021) kirjoitti aiheesta Covid-19-viruksen vaikutukset yksityishenkilöiden sijoituskäyttäytymiseen. Kuitenkin tavoitteenani tässä opinnäytetyössä on esitellä enemmän kansainvälisen markkinan näkökulmaa.

Kiinnostuin ensimmäisen kerran sijoittamisesta opintojeni aikana, kun pörssikurssit laskivat koronapandemian puhjettua. Huomasin, että myös moni lähituttavani aloitti sijoittamisen korona-aikana. Myöhemmin koronapandemian ansiosta minussa heräsi kysymys: miten koronavirus pandemia vaikuttaa ihmisten sijoituskäyttäytymiseen, mikä johti tämän opinnäytetyön idean syntymiseen.

Opinnäytetyössä pyritään selvittämään, miten VAMK opiskelijat ovat käyttäytyneet koronapandemian aikana kansainvälisillä markkinoilla ja onko havaittavissa selkeitä eroja markkinan normaali tilanteeseen verrattuna.

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön ensimmäinen osio koostuu teoriaosuudesta, jossa käydään läpi mitä sijoittaminen on yleisesti sekä yleisimpiä sijoituskohteita. Seuraava osio käsittelee sijoituskäyttäytymistä ja sitä mitkä tekijät vaikuttavat ihmisen sijoituskäyttäytymiseen. Tämän jälkeen seuraavassa osiossa käydään läpi edellisiä kriisejä markkinoilla ja sitä millaisia vaikutuksia näillä kriiseillä oli markkinoihin. Viidennessä osiossa, esitellään kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä, tutkimuksen toteuttaminen, tutkimuksen tulokset sekä tutkimuksen reliabiliteetti ja valideetti. Opinnäytetyön viimeisessä osiossa esitellään yhteenveto, jossa esitellään tutkimustulokset ja niistä johdetut johtopäätökset.

2 SIOITTAMINEN

Tässä luvussa käydään läpi mitä sijoittaminen tarkoittaa yleisellä tasolla ja muita sijoittamiseen liittyviä aiheita, kuten sijoitusmarkkinoita ja erilaisia sijoitusinstrumentteja. Pääpainona pörssilistatut osakkeet, indeksirahastot, ETF-rahastot ja kryptovaluutat, koska ne ovat yleisimmät Suomalaisten omistamat sijoituskohteet.

2.1 Sijoittaminen yleisesti

Nykyään tarjolla on kirjaimellisesti tuhansia sijoitusvaihtoehtoja eri puolilta maailmaa. Milloin ja kuinka paljon sinun kannattaa sijoittaa ja mitkä sijoitukset ovat sinulle sopivimmat riippuu kunkin yksittäisen sijoittajan asiantuntemuksesta ja taloudellisesta tilanteesta.

Sijoitus on yksinkertaisesti mikä tahansa omaisuus, johon voidaan sijoittaa rahaa siinä toivossa, että se tuottaa voittoa ja/tai säilyttää tai lisää sen arvoa. Sijoittaminen voi tarjota kahdenlaista tuottoa: tuloja ja arvonnousua. Säästötilille tehdystä sijoituksesta maksetaan säännöllisin väliajoin korkoa. Tavalliset osakkeet tuottavat myös tuloja esimerkiksi osinkoina, mutta yleensä näitä ostetaan arvonnousun toivossa. Osakkeet tarjoavat siis sekä tuloja että mahdollisuuden arvonnousuun. Vuodesta 1900 lähtien säästötilin keskimääräinen vuosituotto on ollut hieman yli 4 %, kun taas osakkeiden keskimääräinen vuosituotto on ollut runsaat 13 %. Tietenkin suurten markkinoiden laskusuhdanteiden aikana, kuten vuoden 2008 finanssikriisin aikana lähes kaikentyypisten sijoitusten tuotto jää selvästi alle näiden pitkän aikavälin historiallisten keskiarvojen. (Gitman, Joehnk, Smart, Juchau, Ross & Wright 2011, 3)

Kun sijoitat, yritys tarjoaa sinulle odotetun tulevan hyödyn vastineeksi varojen käytöstä. Rahaa haluavien organisaatioiden välillä on kilpailua. Rahasi menevät yritykselle, jonka tarjoama etu on mielestäsi parempi, kuin muiden yritysten edut. Eri sijoittajilla on erilaisia tapoja arvioida edut. Tämän seurauksena saatavilla on laaja valikoima sijoituksia, kuten koron ansaitsemisesta pankkisäästötilillesi, mahdollisuuteen kolminkertaistaa rahasi nopeasti sijoittamalla uusiin bioteknologian osakkeisiin. Sijoituksesi riippuvat resursseistasi, tavoitteistasi ja riskinsietokyvystäsi. (Gitman 2011, 3)

Koska sijoittaminen suuntautuu tulevaisuuden kasvu- tai tulopotentiaaliin, siihen liittyy aina jonkinasteinen riski. Sijoitus ei välttämättä tuota tuottoa tai sen arvo saattaa jopa heikentyä ajan

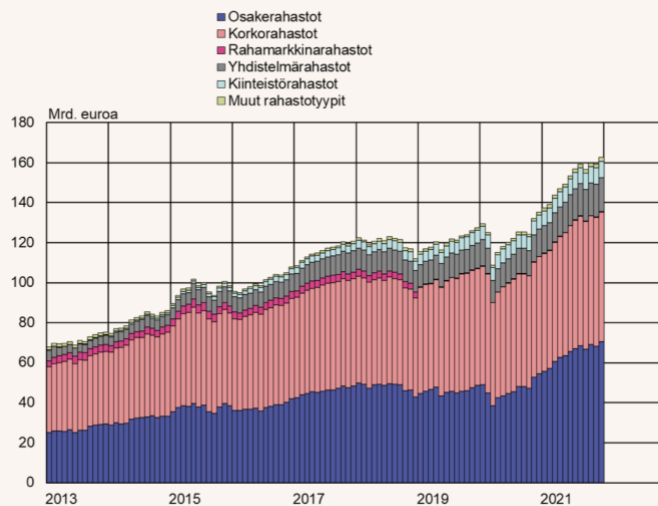
myötä. On myös mahdollista, että sijoitat yritykseen, joka menee konkurssiin tai projektiin, joka ei koskaan käynnisty. Tämä on suurin ero säästämisen ja sijoittamisen välillä: säästäminen on prosessi, jossa kerätään rahaa tulevaa käyttöä varten, eikä siihen liity riskiä, kun taas sijoittaminen on rahan hyödyntämistä tulevan hyödyn saavuttamiseksi ja siihen liittyy jonkin verran riskiä. (What is investment 2021.)

2.1.1 Suomalaiset sijoittajina

Sijoittaminen on kasvattanut suosiotaan Suomessa viime vuosien aikana. Yhä useammalla suomalaisella on sijoituksia erilaisilla pankkitileillä ja varsinkin rahastosäästäminen on selvästi aikaisempia vuosia suositumpaa. Rahastoon sijoittamisen määrä Suomessa on kasvanut kahden vuoden takaisesta kuudella prosenttiyksiköllä. (Finanssiala 2021.) Vuoden 2021 lopussa suomalaisten sijoitusrahastojen rahastopääomakanta oli kasvanut ennätysellisesti 27 miljardilla eurolla verrattuna edellisvuoteen ja oli nyt yhteensä 162,7 miljardia euroa. Ennätyskasvu johtui pääosin sijoitusrahastojen hallussa olevien osakkeiden arvonnoususta, mutta myös uusia sijoituksia tehtiin merkittävästi. Vuonna 2021 rahastojen yhteenlaskettu pääoma kasvoi 17 miljardilla eurolla ja uusia sijoituksia tehtiin 10,3 miljardilla eurolla. Joulukuun 2021 lopussa suomalaisilla kotitalouksilla oli suoria omistuksia suomalaisista sijoitusrahastoista 34,7 miljardia euroa, mikä on enemmän kuin koskaan aiemmin. Lähes saman verran suomalaisten kotitalouksien varoja arvioidaan kanavoituvan kotimaisiin sijoitusrahastoihin vakuutusyhtiöiden kanssa tehtyjen sijoitussidonnaisten sopimusten kautta. Nämä näkyvät Suomen Pankin sijoitusrahastotilastoissa vakuutusyhtiöiden sijoituksina. Kun mukaan lasketaan sijoitussidonnaisilla vakuutuksilla omistetut rahasto-osuudet, suomalaiset kotitaloudet omistavat yli 40 % kotimaisten sijoitusrahastojen rahastopääomakannasta. (Säästäminen ja sijoittaminen 2022.)

Alla olevasta kuvasta (kuva 1) näkee, kuinka sijoitusrahastojen pääomakanta on kasvanut vuosina 2013–2021. Kasvu on ollut voimasta varsinkin viime vuonna, jolloin uusia sijoituksia rahastoihin tehtiin 10,3 miljardin euron edestä.

Sijoitusrahastojen pääomakanta oli ennätysellisen suuri vuoden 2021 lopussa

Lähde: Suomen Pankki.

*Rahamarkkinarahastoasetuksen (EU) 2017/1131 voimaantulon myötä valtaosa rahamarkkinarahastoista siirtyi korkorahastoiksi 2019M01.

Kuva 1. Sijoitusrahastojen pääomakanta vuosina 2013–2021 (Suomen Pankki).

Korkorahastot olivat pitkään pääomaltaan suurin rahastotyyppi, mutta osakerahastot syrjäyttivät ne vuonna 2021 osakkeiden valtavan arvonnousun vuoksi. Osakerahastojen rahastopääomakanta oli joulukuun 2021 lopussa 70,6 miljardia euroa ja korkorahastojen pääomakanta 64,8 miljardia euroa. Osake- ja korkorahastojen osuus sijoitusrahastojen rahastopääomakannasta on yli 83 prosenttia. Sekarahastot ja kiinteistörahastot ovat seuraavaksi suurimmat rahastotyytit. (Säästäminen ja sijoittaminen 2022.)

Voidaan siis sanoa, että suomalaiset säästävät ja sijoittavat enemmän kuin ennen. Säästöpankkiryhmän liiketoimintajohtajan Karri Alamerin mukaan yhtä useammat suomalaiset säästävät tai sijoittavat yli 400 euroa kuukausittain. 70 prosenttia suomalaisista säästää tai sijoittaa, käy ilmi osuuspankin tammikuussa tekemästä tutkimuksesta – 47 prosenttia tekee tämän säännöllisesti ja 23 prosenttia satunnaisesti. Yleisin syy miksi suomalaiset säästävät tai sijoittavat rahojaan on varautuminen mahdolliseen pahaan päivään. (Finanssiala ry. 2022.)

Suomen pankkien mukaan koronaviruspandemialla ei ole ollut suurta vaikutusta rahastosijoittamiseen Suomessa. Rahastoon sijoittavien määrä osuuspankissa ei ole myöskään vähentynyt juuri lainkaan. Nordeassa taas osa sijoittajista pelästyi kurssien laskua, ja näin ollen he myivät sijoituksena nopeasti. Suurin osa suomalaisista sijoittajista ei kuitenkaan reagoinut

pandemian aiheuttamaan kurssien laskuun ja tällä hetkellä rahastosijoittamisen suosio on Erosen mukaan jo noususuunnassa. (Finanssiala ry. 2022.)

2.2 Rahoitusmarkkinat

Rahoitusmarkkinat, kuten nimestä saattaa päätellä, on markkinapaikka, joka mahdollistaa varojen, kuten joukkovelkakirjojen, osakkeiden, valuuttakurssien ja johdannaisten, ostamisen ja myynnin. Rahoitusmarkkinat helpottavat varojen kulkua ja mahdollistavat siten kotitalouksien, yritysten ja valtion virastojen rahoituksen ja investoinnin. Rahoitusmarkkinat siirtävät varoja niiltä, joilla on ylimääräistä rahaa, niille, jotka tarvitsevat rahaa. Niiden avulla opiskelijat voivat hankkia opintolainoja, perheet saada asuntolainoja, yritykset rahoittaa laajentumisensa ja hallitukset rahoittavat suuren osan kuluistaan. Monet ihmiset ja yritykset, joilla on ylimääräistä rahaa, ovat valmiita sijoittamaan rahansa rahoitusmarkkinoille, koska ne ansaitsevat sijoitukselleen tuottoa. Jos varoja ei toimitettaisi, rahoitusmarkkinat eivät pystyisi siirtämään varoja niitä tarvitseville. (Madura 2013, 3) Kotitaloudet ovat ensisijaisia lainanantajia, mutta yrityksillä, valtiolla sekä ulkomaalaisilla ja heidän hallituksillaan on toisinaan ylimääräistä käteistä ja ne lainaavat niitä. Yritykset ja valtio ovat merkittävimpiä lainanottajat, mutta myös kotitaloudet ja ulkomaalaiset ottavat lainaa rahoittaakseen auto-, sisustus- ja asuntohankintoja. (Giuliodori, Matthews & Mishkin 2013, 23–24)

Yleisin termi, jota käytetään rahoitusvälineiden vaihtamiseen, on "kaupankäynti". Rahoitusmarkkinoilla on kolme tärkeää taloudellista tehtävää: hinnanmuodostaminen, rahoitussopimusten likviditeetin parantaminen ja transaktiokustannusten alentaminen. Hinnanmuodostus tarkoittaa sitä, että ostajien ja myyjien välinen vuorovaikutus rahoitusmarkkinoilla määrittää kaupankäynnin kohteena olevan omaisuuden hinnan. Tämän lisäksi ne määrittävät vaaditun tuoton, jota rahoitusmarkkinoiden toimijat vaativat ostaakseen rahoitusinstrumentin. Rahoitusmarkkinat tarjoavat sijoittajille paikan myydä rahoitusvälineitä ja tarjoavat siten sijoittajille likviditeettiä. Likviditeetti tarkoittaa sitä, että on ostajia ja myyjiä, jotka ovat valmiita kauppaan. Rahoitusmarkkinoiden kolmas taloudellinen tehtävä on alentaa transaktiokustannuksia osapuolille, jotka haluavat käydä kauppaa rahoitusvälineellä. (Peterson 2010, 17)

Rahoitusmarkkinoilla, kuten joukkovelkakirja- ja osakemarkkinoilla, on merkittävä rooli taloudellisen tehokkuuden lisäämisessä ohjaamalla varoja henkilöiltä, joilla ei ole tuottavaa käyttöä niille, joilla on. Hyvin toimivat rahoitusmarkkinat ovatkin ratkaiseva tekijä nopean talouskasvun

luomisessa, ja huonosti toimivat rahoitusmarkkinat ovat yksi syy siihen, miksi monet maat ympäri maailmaa pysyvät köyhinä. Rahoitusmarkkinoiden toiminnalla on myös suoria vaikutuksia ihmisten varallisuuteen, yritysten ja kuluttajien toimintaan sekä talouden suhdannekehitykseen. (Giuliodori 2013, 3)

2.3 Sijoitusinstrumentit

Opinnäytetyössä käsiteltävät sijoitusinstrumentit ovat tällä hetkellä suosituimpia sijoituskohteita. Näitä ovat pörssiosakkeet, indeksirahastot, ETF- rahastot, sekä kryptovaluutat.

2.3.1 Pörssiosakkeet

Kun sijoitat osakkeisiin, ostat osan julkisesta yhtiöstä. Yhtiön osakepääoma koostuu yhtiön osakeannissa liikkeelle lasketuista osakkeista. Osakkeita ostanut sijoittaja omistaa yhtiöstä sen osuuden, joka vastaa hänen osakkeidensa osuutta yhtiön osakkeiden kokonaismäärästä. (Kallunki, Martikainen, Niemelä 2019, 76) Kun sijoittaa tiettyyn yritykseen toivoo sen kehittyvän ja menestyvän ajan myötä. Tämän seurauksena osakkeistasi voi tulla arvokkaampia, ja muut sijoittajat voivat olla valmiita ostamaan niitä sinulta korkeammalla hinnalla kuin mitä olet niistä maksanut. Tämä tarkoittaa siis sitä, että jos päätät myydä osakkeitasi, voit ansaita niistä voittoa. (O'shea, Davis 2022)

Osakkeenomistajalla on oikeus haltijan osinkoon ja omistusoikeuksiin, jossa omistajan nimi on merkitty yhtiön kirjanpitoon osingonmaksun ja äänioikeuksien määrittämiseksi. Taloudelliset oikeudet ja hallinnollinen päätösvalta ovat kahdenlaisia osakkeenomistajien oikeuksia. Taloudelliset oikeudet sisältävät oikeuden yhtiön maksamaan osinkoon ja mahdollisuuden hankkia uusia osakkeita osakeannissa. Osakkeenomistajat käyttävät yhtiökokouksessa päätösvaltaansa. Yhtiökokouksen tärkein päätös on, kuka tulee yhtiön hallitukseen. Hallituksessa on usein yksi yhtiön suurimmista osakkeenomistajista tai heidän valitsemansa hallituksen jäsen. (Kallunki 2019, 76; Johnson 2014, 135)

Vaikka osakkeiden hintaa on mahdotonta ennustaa etukäteen, osakemarkkinat hinnoittelevat osakkeet siten, että niiden tuotto vastaa pitkässä juoksussa niihin sisältyvää riskiä. Osakkeiden arvot nousevat ajan myötä talouden kasvaessa ja sen voi nähdä yrityksen tuloksentekokyvyssä. (Kallunki 2019, 76) Taustalla olevat osakesijoittamisen analyysit sekä sijoittajan vuosittain osinkona saamat

konkreettiset tuotot estävät hintojen holtittoman karkaamisen ylös ja alas. Sijoittavat tiedostavat, että liiketoiminta ja sen kehitys vaikuttavat osakekurssiin pörssissä. (Elo, Saarhelo 2018, 24)

Osakemarkkinoille sijoittaminen on pitkäjänteistä sijoittamista. Hyvä nyrkkisääntö on hajauttaa sijoitussalkku ja sijoittaa aktiivisesti, vaikka markkinoilla olisi nousu- ja laskusuhdanteita. Aloitteleville sijoittajille yksi helpoimmista tavoista päästä alkuun osakemarkkinoilla on avata sijoitustili esimerkiksi Nordnet:lle (osake- ja rahastovälittäjä), jolla voi sitten sijoittaa osakeosakkeisiin tai osakerahastoihin. (O'shea, Davis 2022)

Pitkällä aikavälillä osakkeet ovat olleet tuottoisin sijoitus tuottaen noin 4–5 prosenttiyksikköä vuodessa enemmän kuin riskittömät korkosijoitukset. Lyhyellä aikavälillä osakkeet voivat kuitenkin olla riskialttiita, sillä talouden heilahtelut ja nopeat muutokset osakemarkkinoiden arvostuksissa voivat olla merkittäviä. Riskiä voidaan vähentää noudattamalla edellisen kappaleen periaatetta: hajauttamalla sijoitussalkku ja sijoittamalla aktiivisesti. Tällä menetelmällä osakesalkun vuosittaiseksi tuotoksi voidaan odottaa 7–10 prosenttia. (Kallunki 2019, 77)

2.3.2 Indeksirahastot

Tehokkaat markkinat ovat saaneet monet ammatti- ja yksityissijoittajat luopumaan ylivertaisen suorituskyvyn tavoittelusta. He vain "ostavat indeksin", mikä lisää hajauttamisen määrää ja vähentää kustannuksia. Yksittäiset sijoittajat voivat ostaa indeksirahastoja, jotka seuraavat osakemarkkinoiden indeksejä. Kustannukset ovat erittäin alhaiset, koska aktiivista hallintoa ei ole. Esimerkiksi S&P 500-indeksiä seuraavan Vanguard 500 -indeksirahaston hallinnointikulut olivat 0,17 % vuodessa vuonna 2011. (Allen, Brealey, Myers 2014, 327–328)

Indeksirahaston tavoitteena on jäljitellä laajan markkinaindeksin kehitystä. Rahasto ostaa osakkeita samassa suhteessa kuin osakkeet ovat indeksissä. Esimerkiksi Vanguard 500 -indeksirahasto on sijoitusrahasto, joka jäljittelee Standard & Poor's 500 -osakehintaindeksiä. Koska S&P 500 on arvopainotettu indeksi, rahasto ostaa kunkin S&P 500-yrityksen osakkeita suhteessa kyseisen yhtiön ulkona olevan osakkeen markkina-arvoon. Indeksirahastoon sijoittaminen on pienille sijoittajille edullinen tapa noudattaa passiivista sijoitusstrategiaa, mikä tarkoittaa, että heidän ei tarvitse tehdä mitään tutkimusta ostamistaan osakkeista. Vuonna 2018 indeksoidut rahastot muodostivat noin 25 % kaikista osakerahastoista. Indeksirahastot voidaan myös sitoa muihin kuin osakeindekseihin.

Esimerkiksi Vanguardilla on joukkovelkakirjojen indeksirahasto ja kiinteistöjen indeksirahasto. (Bodie, Kane & Marcus 2021, 99)

Ensimmäinen ja ilmeisin etu indeksirahastoihin sijoittamisesta on, että salkkusi hajaantuu välittömästi. Esimerkiksi S&P 500-indeksiä seuraava indeksirahasto sisältää 500 erilaista sijoitusta. Kun varat jakautuvat useiden omaisuuserien kesken, ylä- ja alamäkisi ovat pienempiä. Toisena etuna voidaan pitää alhaisia kustannuksia. Sijoitusrahastot veloittavat osakkeenomistajilta kulusuhteen, yleensä prosenttiosuuden sijoitetuista varoista. (Bodie 2021, 279) Indeksirahastojen kaupankäyntikustannukset ovat alhaisemmat kuin muilla rahastoilla, koska indeksirahastojen sijoitusstrategia ei edellytä aktiivista markkinaseurantaa, jolloin se pitää myös kustannukset alhaisina. Indeksirahastojen sijoituspolitiikkana on jäljitellä valitun indeksin rakennetta, eli indeksirahasto tuottaa saman verran kuin kohdeindeksi. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2011, 135) Monet veloittavat alle 0,07 % omaisuuden arvosta. Jos henkilö sijoittaa 100 000 dollaria sijoitusrahastoon, jonka kulusuhde on 0,07 %, hän maksaa vain 70 dollaria vuodessa, kun taas kulusuhde nousisi 1 000 dollariin, jos kulusuhde olisi 1 %. Kolmantena etuna voidaan pitää vahvaa tuottoa. Edes älykkäimmät salkunhoitajat eivät pysty säännöllisesti ylittämään indeksirahastojen tuottoa. Standard & Poor'sin tilastojen mukaan viimeisten viiden vuoden aikana vain 23,51 prosenttia aktiivisesti hoidetuista sijoitusrahastoista on tuottanut S&P 500-indeksiä paremmin. (Bodie 2021, 279)

2.3.3 ETF-rahastot

ETF:t ovat arvopapereita, joiden takana on joukko omaisuuseriä, ja jonka tuoton odotetaan seuraavan tiettyä vertailuindeksiä mahdollisimman tarkasti. Yleensä ETF:llä on fyysisesti kohde-etuudet. Esimerkiksi ETF voi pitää hallussaan vertailuindeksin taustalla olevia osakkeita. Jotkut käyttävät kuitenkin johdannaisia, kuten futuureja, termiinejä, optioita ja swapeja, simuloidakseen tuottoa omaisuuden fyysisen hallussapidosta, ja niitä kutsutaan yhteisesti synteettisiksi ETF:iksi. ETF:t voivat myös käyttää jotakin näiden kahden strategian yhdistelmää. (Kosev & Williams 2011, 51) ETF:t ovat jollain tapaa tehokkaampia kuin sijoitusrahastot. Ostaessaan tai myydessään ETF:n, sijoittajan on yksinkertaisesti suoritettava kauppa, aivan kuin ostaessaan tai myydessään osakkeita. Tässä suhteessa ETF:t ovat kuin sijoitusrahastoja. Harvinaisia poikkeuksia lukuun ottamatta ETF:llä ei kuitenkaan ole johtajia, joilla olisi harkintavaltaa yrittää "valita voittajia". ETF-salkut on sidottu

indekseihin tai kiinteisiin arvopaperikoreihin. ETF-liikkeeseenlaskijat varmistavat, että ETF:n hinta seuraa sen indeksin tai korin hintaa, johon se perustuu. (Allen, Brealey, Myers 2014, 361–362)

ETF:t ovat usein halvempia kuin sijoitusrahastot. Sijoittajat ostavat ETF:itä välittäjien kautta, eivätkä suoraan rahastosta. Näin rahasto välttyy kustannuksilta, jotka aiheutuisivat normaalisti piensijoittajille. Tämä kustannusten aleneminen voi johtaa alhaisempiin hallinnointipalkkioihin. (Bodie, Kane & Marcus 2021, 108) Lisäksi joissakin maissa, kuten Yhdysvalloissa, ETF:llä on veroetuja hallinnoituihin rahastoihin verrattuna, koska hallinnoitu rahasto saattaa joutua myymään omistuksensa lunastusten suorittamiseksi (jotka voivat johtaa verotettavaan pääomatuloon), kun taas ETF:llä ei. Toisin kuin hallinnoidut rahastosijoittajat, ETF-sijoittajat eivät voi ostaa tai myydä osakkeita suoraan liikkeeseenlaskijalta, vaan heidän on käytettävä pörssiä. (Kosev & Williams 2011, 52)

Vaikka jotkin muutkin sijoitusrahastot – erityisesti perinteiset suljetut rahastot – käyvät kauppaa pörssissä, nykypäivän ETF:t ovat erilaisia. Tyypillisesti ne julkistavat omistuksensa jokaisen kaupankäyntipäivän alussa, jotta potentiaaliset ostajat ja myyjät voivat verrata ETF-hintaa kohdeetuuden hintaan. Erikoistuneiden kauppiaiden kyky luoda ja lunastaa osakkeita nettoarvoa vastaan kaupankäyntipäivän lopussa auttaa pitämään ETF:n markkinahinnat "käyvän arvon" mukaisina. (Hill, Hougan & Nadig 2015, 2) Suurin osa ETF:istä seuraa osakemarkkinoiden indeksejä. Maailmanlaajuisesti osake-ETF:t hallinnoivat noin 1,1 biljoonan Yhdysvaltain dollarin varoja, ja niiden osuus ETF-sijoituksista on noin kolme neljäsosaa. (Kosev & Williams 2011, 52) Vaikka ETF-rahasto yrittää seurata tiettyä indeksiä, pienet tuottoerot ovat yleisiä. Tämä voi johtua esimerkiksi indeksin osittaisesta replikoinnista, kaupankäyntikuluista, hallinnointipalkkioista, osakelainauksesta, osingonmaksun ajoituksesta ja lähdeveroista. (Kaartinen, Pomell 2012, 13) Osake ETF:t antavat sijoittajille mahdollisuuden ostaa yksittäisen arvopaperin, joka pyrkii jäljittelemään osakesalkun, kuten S&P 500-indeksin kehitystä. Suurin osa osake-ETF:istä sijoittaa tietyn maan tai alueen osakkeisiin. Näistä kehittyvien markkinoiden osakkeisiin sijoittavien ETF-rahastojen määrä ja koko on kasvanut merkittävästi, ja hallinnoitavat varat ylittivät 200 miljardia dollaria vuonna 2010, kun se vuonna 2001 oli alle 1 miljardia dollaria. Kehittyvillä markkinoilla ETF:t ovat joskus ulkomaisten sijoittajien ainoa tapa päästä näille markkinoille. Kasvu on ollut voimakasta myös useissa osake-ETF:issä, jotka antavat sijoittajille mahdollisuuden sijoittaa tietyille osakemarkkinoiden sektoreille, kuten rahoitus- tai teknologiaindekseihin, sekä tyylikohtaisiin sijoituksiin, kuten "kasvu"- tai "pieniyhtiöiden" osakkeisiin. (Kosev & Williams 2011, 52)

Nykyään toimialakohtaisia ETF-rahastoja on kymmeniä, suuri määrä hyödyke-, joukkovelkakirja- ja kansainvälisiä ETF-rahastoja, jotka ovat ottaneet haltuunsa suuren osan hallinnoitavista varoista sijoitusyhtiöuniversumissa. (Bodie 2021, 108)

2.3.4 Kryptovaluutat

Kryptovaluutat, kuten Bitcoin tai Ethereum, mahdollistavat maksujärjestelmät, jotka ohittavat perinteiset maksukanavat, kuten luottokortit, pankkikortit tai sekut. Teoriassa näiden valuuttojen käyttämä lohkoketjuteknologia voi tarjota nopeampia, turvallisempia ja anonyymeimpiä rahoitustapahtumia. Monet pitävät lohkoketjuteknologiaa tärkeämpänä kehitysaskeleena kuin Internetiä. Lohkoketjun sovellukset eivät kuitenkaan pysähdy kryptovaluuttoihin, aivan kuten Internetin sovellukset eivät lopu sähköpostiin. Näillä maksu- ja kirjanpitojärjestelmillä voi olla tulevaisuudessa suurempi rooli talouselämässä. (Bodie, Kane & Marcus 2021, 15; Danial 2019, johdanto)

Kryptovaluuttojen markkina-arvo ylitti 1 biljoonaa dollaria tammikuussa 2021 ja jopa 2 biljoonaa dollaria huhtikuussa 2021. Pelkästään vuonna 2020 kryptovaluuttojen markkina-arvo kasvoi 300 %. Tämä kiinnostuksen kasvu liittyy talouskriisiin, jota globaali COVID-19-pandemia ja institutionaalisten sijoittajien lisääntynyt kiinnostus ovat voimistaneet. Nämä sijoittajat yrittävät hajauttaa salkkujaan suojellakseen omistustaan talouskriisin vaikutuksilta. (Smutny 2021, johdanto)

Kryptovaluuttasijoittamisessa ja -kaupassa ainutlaatuista on se, että se on omaisuuden (kuten osakkeiden) ja valuutan (kuten Yhdysvaltain dollarin) sekoitus. Kryptovaluutan analysointi on hyvin erilaista kuin minkä tahansa muun rahoitusomaisuuden analysointi, eikä perinteiset arvonmittaustavat toimi kryptoalalla. Useimmat kryptovaluutat ja niiden taustalla olevat lohkoketjut ovat hajautettuja, mikä tarkoittaa sitä, että mikään keskusviranomais ei ole niistä vastuussa. Sen sijaan lohkoketju- tai kryptoyhteisön jäsenet jakavat vallan. (Danial 2019, johdanto)

Monet sijoittajat saattavat pitää kryptovaluuttasijoittamista houkuttelevana useista syistä, jotka vaihtelevat yksinkertaisesta hajauttamisesta jännittävämpiin asioihin, kuten liittymiseen vallankumoukselliseen liikkeeseen kohti rahan tulevaisuutta. Kryptovaluuttojen lisääminen sijoitussalkkuun on yksi tapa hajauttaa salkkua. Tämä hajautus voi lisätä mahdollisuuksia maksimoida salkun arvoa, kun otetaan huomioon valtavat erot kryptovaluuttateollisuuden ja perinteisten toimialojen välillä. (Danial 2019, osa 1 luku 2)

Sijoittaessasi tälle uudelle alalle, sijoittajan on tutkittava ja pohdittava, mikä tekee kryptovaluutasta erilaisen, ainutlaatuisen tai erityisen. Markkinoiden nuoruuden takia sijoittajan tekemä tutkimus määrittää, kuinka optimistinen sijoittaja on kryptovaluuttojen tulevaisuuden suhteen. Kuten ensimmäisessä kappaleessa todettiin, lohkoketjun mahdollisuuksista ollaan lähes yksimielisiä: jotkut väittävät, että lohkoketju on tärkein keksintö sitten Internetin. Sijoittaminen kryptovaluuttaan on kuin mikä tahansa muu sijoittaminen: mitä enemmän tiedät, sitä parempi ja älykkäämpi strategiasi on. Kryptovaluuttasijoittamisen maailmassa on monia vastaamattomia kysymyksiä. Tämä voi johtaa arvaamattomiin ja pelottaviin hintaliikkeisiin, mikä voi saada monet sijoittajat etsimään turvallisempaa omaisuutta. (Derausseau 2019, 11, 32)

Alan T. Norman sanoo kirjassaan, että jos sijoittaja haluaa ostaa kryptovaluuttoja hänen olisi hyvä valita 10 tai 20 parhaan kryptovaluutan joukosta. Loput ovat epäluotettavia ja voivat osoittaa sekä ylä- että alamäkiä. Nämä alemman luokan valuutat ovat epävakaampia, mikä muodostaa suuren riskin. Volatiliteetti on eduksi ammattitaitoisille kauppiaille, koska he pystyvät hallitsemaan riskejä ja hintahajautus tarjoaa enemmän voittomahdollisuuksia. Volatiliteetti sen sijaan on huono aloittelijalle tai sijoittajalle. Tästä syystä suurin osa rahastoista ostaa vain kymmenen parasta kryptovaluutta. (Norman 2017, luku 7)

3 EDELLISET KRIISIT OSAKEMARKKINOILLA JA NIIDEN VAIKUTUS SIJOITUSKÄYTTÄYTYMISEEN

3.1 IT-kupla

IT-kupla, joka kesti syyskuusta 1998 maaliskuuhun 2000, oli voimakas mutta lyhytaikainen. Rahaa oli kaikkialla, eikä ollut pulaa innostuneista henkilöistä, jotka tavoittelivat sitä. Kymmenet upouudet yritykset kilpailivat siitä, kuka voisi järjestää parhaat julkaisujuhlat. Lukuisat ihmiset jättivät hyväpalkkaisen työpaikan perustaakseen startup-yrityksiä tai liittyäkseen niihin. (Thiel 2014, 16)

Henkilökohtaisten tietokoneiden käyttö työelämässä ja kotona lisääntyi merkittävästi 1990-luvun alussa. Yhdysvalloissa tietokoneliiketoiminnan painopiste oli enemmän ohjelmistoissa kuin laitteistoissa. Ohjelmistot tuottivat merkittäviä tuloja korkeilla korotuksilla, ja vähäisillä investoinneilla infrastruktuuriin: Tietokonelaitteistosta tuli perushyödyke, jota ei voi erottaa kilpailijoiden tuotteista. Kilpailijoiden välisen jatkuvan hintakilpailun vuoksi hyödykkeet tuottivat hyvin vähän voittoa. Tässä vaiheessa lähes kaikki laitteiston osat olivat aasialaisten yritysten valmistamia, joiden tuotantokustannukset olivat alhaiset. Näiden seurauksena ohjelmistoyritysten osakekurssit nousivat nopeasti. (Rapp 2015, 228)

Yritykset näkivät Internetin keinona ansaita rahaa hyvin nopeasti. Internet-yhteys tehtiin laajalti saataville America Onlinen kautta. Hyvä esimerkki tällaisesta kuplasta onkin Internet-osakkeet vuonna 1998. Internetiin liittyviä palveluita tarjoavilla yrityksillä, kuten Yahoo:lla, Ebay:lla ja Amazon:lla, oli vähän omaisuutta, rajoitetusti markkinavoimaa ja negatiiviset tulot. Näiden yritysten osakekurssit kuitenkin jatkoivat nousuaan vuonna 1998, ja niiden markkina-arvot nousivat kymmeniin miljardeihin dollareihin. Vuonna 1994 Yahoo julkaisi hakukoneensa. Vuonna 1994 Amazon oli ensimmäinen kauppa, joka myi kirjoja verkossa. EBay aloitti verkkohuutokauppapalveluna vuonna 1995. Esimerkiksi Amazonin markkina-arvo oli vuoden 1999 alussa 30 miljardia dollaria, mikä oli 20 kertaa enemmän kuin vuoden 1998 alussa. Amazon, joka menetti noin 90 miljoonaa dollaria vuonna 1998 ja myi noin 250 miljoonan dollarin arvosta kirjoja verkossa joka vuosineljännes, oli kuuma aihe Internetin keskustelupalstoilla, joissa huolestuneet sijoittajat väittivät, että hinnan pitäisi jatkaa nousuaan. Kun Internet muuttui harrastelijoiden paikasta yritysten paikaksi, verkkoyrityksiä pyörittäneet ihmiset rikastuivat. Monet teknologiayritykset myivät osakkeitaan. Suurimmasta osasta alkuperäisistä osakkeenomistajista,

mukaan lukien työntekijät, tuli miljonääreiksi yhdessä yössä. Yritykset antoivat työntekijöilleen osakeoptioita, mikä taas toi heille paljon rahaa, mikäli osake nousisi edes vähän. 1990-luvun loppuun mennessä jopa sihteereillä oli miljoonien dollarien arvoisia optiosalkkuja. (Rapp 2015, 228–229; Shleifer 2000, 154)

Lukuisat taloustieteilijät väittivät, että talous oli uudessa vaiheessa, jossa osakemarkkinoiden romahdukset olivat menneisyyttä ja inflaatiota ei käytännössä ole. Sanottiin, että tuloilla ei ollut enää merkitystä osakkeen arvon määrittämisessä. NASDAQ-indeksi nousi 600:sta 5000:een vuosina 1996–2000. Nuorten yrittäjien johtamat Dot.com-yhtiöt nousivat pörssiin ja keräsivät satoja miljoonia dollareita listautumisannissa. Suurin osa näistä yrityksistä ei tuottanut rahaa, ja niiden tulevaisuus oli epävarma. (Rapp 2015, 229)

3.2 Vuoden 2008 finanssikriisi

Vuosien 2008 finanssikriisi oli huipentuma luottokriisille, joka alkoi kesällä 2006 ja jatkui vuoteen 2007. Kun investointipankki Lehman Brothers meni konkurssiin syyskuussa 2008 ja luottoriskivakuutusmarkkinoilla ratkaisevassa roolissa ollut amerikkalainen kansainvälinen konserni romahti konkurssin partaalle, rahoitusmarkkinat joutuivat paniikkiin. Markkinaosapuolet menettivät luottamuksen toisiinsa ja useat rahoitusmarkkinat lakkasivat toimimasta. Finanssikriisin perimmäinen syy oli subprime-asuntolainojen ja muiden kiinteistöomaisuuserien nopea kasvu, joka päättyi erittäin suurten ja erittäin velkaantuneiden rahoituslaitosten taseisiin. Rahaa lainanneet yritykset joutuivat kriisiin, kun kiinteistömarkkinat kääntyivät ja näiden arvopapereiden hinnat putosivat, mikä pakotti toiset konkurssiin, toiset pakkofuusioitumaan vahvempiin yrityksiin ja toiset kääntymään valtion puoleen saadakseen pääomaa varmistaakseen selviytymisensä. (Siegel 2014, 24–25; Haavio, Kontulainen, Kortelainen 2009)

Monet sijoittajat pitivät näitä korkeamman tuoton asuntolainan arvopapereita tervetulleina olettaen, että Great Moderation ja Federal Reserve "turvaverkko" olivat vähentäneet merkittävästi heidän maksukyvyttömyysriskiään. Kun tärkeimmät luottoluokituslaitokset, kuten Standard & Poor's ja Moody's, myönsivät näille subprime-asuntolainoille korkeimmat luokitukset, näiden instrumenttien leviäminen nousi pilviin. Tämä mahdollisti satojen miljardien dollarien asuntolainapohjaisten arvopapereiden tarjoamisen maailmanlaajuisesti eläkerahastoille, kunnille ja muille tahoille, jotka etsivät vain korkealaatuisimpia korkosijoituksia. Tämän lisäksi se houkutteli myös monia Wall Streetin yrityksiä, jotka etsivät parempaa tuottoa. (Siegel 2014, 24–25)

Rahoitusmarkkinoiden epävakauden paheneminen vaikutti merkittävästi reaalityalouteen muuttaen finanssikriisin täysimittaiseksi talouskriisiksi. Kansainvälinen kauppa romahti ja vientiteollisuuden tuotanto Suomessa ja monissa muissa maissa väheni jyrkästi. Vuonna 2008 Suomen bruttokansantuotteen (BKT) kasvu oli vajaa prosentti, kun se edellisenä vuonna oli noin viisi prosenttia. (Haavio, Kontulainen, Kortelainen 2009)

3.2.1 Kansainvälisen kaupan romahtaminen

Yritysrahoituksen pysähtyminen johtui pankkien käyttäytymisestä, joihin oli liittynyt likviditeetin hamstrausta kriisin alkamisesta lähtien. Tämän seurauksena yritykset reagoivat tähän leikkaamalla varastojaan, peruuttamalla jo suunniteltuja investointeja ja lykkäämällä laskujen maksuja. Ilmiö oli globaali ja sen vaikutuksia kansainväliseen kauppaan oli vaikea ennustaa. Kun finanssikriisin vaikutukset alkoivat näkyä Suomen taloudessa syksyllä 2008, kansainvälinen kauppa oli keskeinen vaikutuskanava, jonka kautta ne ilmenivät. (Haavio, Kontulainen, Kortelainen 2009)

Syksystä 2007 lähtien rahoitusmarkkinakriisin mahdollisia vaikutuksia kansainväliseen kauppaan on tarkasteltu yhä uudelleen Suomen Pankin riskiarvioissa. Pelättiin Suomen vientimarkkinoiden kasvun pysähtyvän ja erityisesti investointitavaroiden kysynnän pysähtymistä; tällä olisi vakavia seurauksia Suomen vientiin. Lukuja tarkasteltaessa näytti kuitenkin pitkään siltä, että finanssikriisi ei vahingoittaisi maailmankauppaa enempää. Esimerkiksi Suomen vienti jatkoi nopeaa kasvuaan vuoden 2008 toisella neljänneksellä. Lukuisat taloustilanneanalyysit arvioivat, että Aasian kasvavat maat, erityisesti Kiina ja Intia saattaa syrjäyttää Yhdysvallat maailman kasvun moottorina. Näytti myös siltä, että Eurooppa, Suomelle tärkeä vientimarkkina, säästyisi kriisin kovimmilta seurauksilta. Useimpien EU-maiden taloudet kasvoivat ennustettua enemmän vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla.

Kun finanssikriisi lopulta saavutti kansainväliseen kaupan, ainakin osa sen vaikutuskanavista oli totutusta poikkeavia. Yksi näistä kanavista oli kriisin vaikutus vientiyriitysten tarvittavaan lyhyen aikavälin rahoitustarpeeseen ja kansainväliseen maksuliikenteeseen. Syksyllä 2008 ja talvella 2009 kansainvälisen kaupan kannalta välttämättömät rahoitusjärjestelmä ja maksuliikenne häiriintyivät huomattomasti. Pankkien rahoituksen monimutkaistuessa, kulujen kasvaessa ja likviditeetin niukkuuden myötä ulkomaankaupan käyvien yritysten lyhytaikaisen rahoituksen kustannukset nousivat ja rahoituksen saanti heikkeni. Näiden lisäksi pankitkaan eivät voineet enää toimia

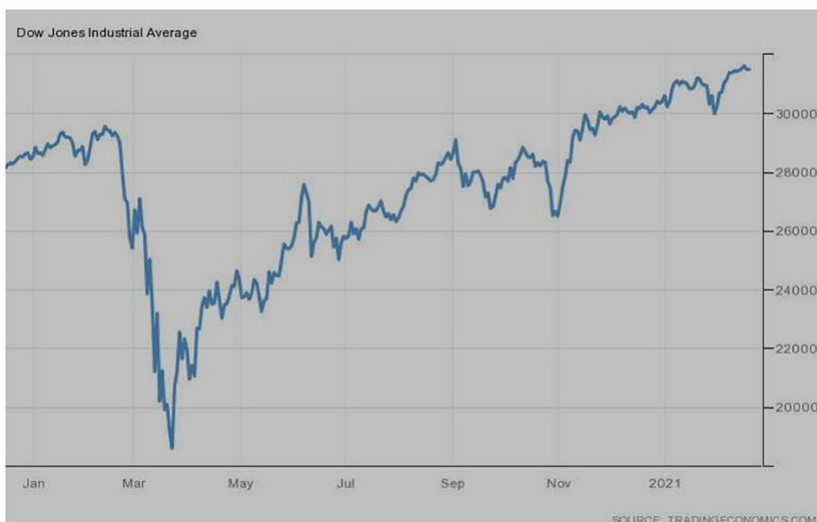
kansainvälisen maksuliikenteen välittäjinä niiden välisen luottamuksen puutteen vuoksi. (Haavio, Kontulainen, Kortelainen 2009)

3.3 COVID-19

COVID-19 nimellä tunnettu koronaviruspandemian on virallisesti raportoitu alkaneen joulukuussa 2019 Kiinassa Hubein maakunnassa. Toukokuun 1. päivänä 2020 maailmassa tartunnan saaneiden ihmisten kokonaismäärä maailmassa oli 3,26 miljoonaa, kuolemantapauksia 234 000 ja sitä esiintyi 212 eri maassa ja alueella. Kiina määräsi Hubein maakunnassaan 23.1.2020 tiukan lukituksen, joka merkitsi sitä, että kaikki turistikohteet, kansainväliset ja kotimaanmatkailut sekä koulutus- ja rahoituslaitokset joutuivat sulkemaan. Hyödynnettyään lukitusta useita kertoja ja todettuaan, ettei uusia kotimaisia tapauksia ollut, Kiina lopulta poisti rajoituksen 8. huhtikuuta. Taudin leviäminen ja sitä seurannut sulkua aiheutti kuitenkin merkittäviä taloudellisia menetyksiä Kiinan taloudelle, mikä johti 6,8 prosentin laskuun BKT:ssä vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä. Aluksi COVID-19-virus vaikutti Itä-Aasian maihin, mukaan lukien Kiinaan, Hongkongiin, Etelä-Koreaan ja Japaniin. Kuitenkin päivien kuluessa viruksen keskus siirtyi Eurooppaan ja lopulta Pohjois-Amerikkaan. Tällä hetkellä eniten kärsivät tästä taudista ovat Pohjois-Amerikasta ja Euroopasta, erityisesti Yhdysvalloista, Italiasta, Ranskasta, Espanjasta ja Saksasta. (Chowdhury, Dhar, Khan 2020)

Sen lisäksi, että tämä pandemia oli vakava maailmanlaajuinen terveyskriisi, se aiheutti myös valtavan maailmanlaajuisen talouden romahduksen. Kun monet maat ottivat käyttöön tiukat karanteenisäännöt taudin torjumiseksi, niiden taloudellinen toiminta keskeytettiin yhtäkkiä. Useimmat yritykset eivät voineet jatkaa toimintaansa normaalisti karanteenin aikana, joten he päättivät vähentää työvoimakustannuksiaan irtisanomalla henkilöstöä. Tämä johti taas kulutuksen ja taloudellisen tuotannon jyrkkään vähenemiseen, mikä vähentää ennustettua tulevaisuuden kassavirtaa. COVID-19 ei kuitenkaan välttämättä ole yhtä haitallinen kaikille yrityksille ja toimialoille. Näiden lisäksi kansainvälisten kuljetusten rajoitukset ovat hidastaneet globaalia taloudellista toimintaa, ja yksityishenkilöt ja yritykset eivät ole ostaneet niin paljon kuin tavallisesti paniikin seurauksena, mikä on aiheuttanut markkinat toimimaan epänormaalisti. Tämä pandemia aiheutti paljon epävarmuutta ja riskejä, jotka aiheuttivat huomattavia taloudellisia vaikutuksia kaikkialla maailmassa, ja se on vahingoittanut sekä kehittyneitä että nousevia talouksia. (Dang, Mazur & Vega 2021; Basistha, Bora 2020)

Rahoitusmarkkinat ovat reagoineet tähän isoilla liikkeillä, ja niihin on kohdistunut negatiivinen vaikutus. COVID-19:n takia taloudessa on ollut paljon levottomuutta, jolla on ollut suuri vaikutus sekä osake- että joukkovelkakirjamarkkinoihin. Öljyn hinta on laskenut merkittävästi pandemian seurauksena, kun taas kullan hinta on noussut merkittävästi. Yritykset ovat monissa maissa isosti velkaantuneita, mikä tekee heikoista yrityksistä vieläkin epävakampia ja yritysten velka on erittäin korkealla tasolla. Epidemian seurauksena riski maailman rahoitusmarkkinoilla on kasvanut merkittävästi. Yksi osakemarkkinoiden historian katastrofaalisimmista romahduksista nähtiinkin maaliskuussa 2020. Dow Jones Industrial Average koki 6 400 pisteen pudotuksen, mikä on verrattavissa lähes 26 prosentin tappioon vain neljässä kaupankäyntipäivässä. (Dang, Mazur & Vega 2021; Basistha, Bora 2020)

Kuva 2: Yhdysvaltain johtavien indeksien Dow Jones Industrial Averagesin osakemarkkinatilanne. (Trading economics)

Kuten kuvasta 2 näkyy, Dow Jones Industrial Average putosi noin 29 000 pisteestä noin 19 000 pisteeseen 2. tammikuuta ja 18. maaliskuuta 2020 välisenä aikana. Tämä on suurin ja jyrkin pudotus sitten vuoden 2008 finanssikriisin. Kuvasta 2 näkee myös sen, kuinka osakeindeksi palautui yllättävän nopeasti.

3.4 Kriisien vaikutus sijoituskäyttäytymiseen

Vuoden 2008 finanssikriisin vaikutukset näkyivät selkeästi myös sijoituskäyttäytymisessä. Sijoittajat reagoivat kriisiin voimakkaasti ja monet menettivät merkittävästi varallisuuttaan. Shefrinin (2009: 1) mukaan vuoden 2008 finanssikriisin juuret eivät olleet perustavanlaatuisia tekijöitä, kuten öljyn

hinnannousu tai häiritsevät säämuutokset, vaan pikemminkin psykologisia, kuten riskinhaku tappioiden alueella, liiallinen optimismi ja vahvistusharha. He havaitsivat myös, että joitakin kriisiin johtaneita keskeisiä ennakkoluuloja olivat tappioiden välttäminen, liiallinen itseluottamus, vahvistusharha, ryhmäajattelu ja heuristinen vaikutus. (Shefrin 2009)

Hoffman, Post ja Pennings (2012) tutkivat sijoittajien käyttäytymistä ja käsityksiä finanssikriisin aikana. He havaitsivat, että kriisin pahimpina kuukausina tuotto-odotukset ja riskinsietokyky laskivat, kun taas riskinäkemykset kasvoivat. Kuitenkin kriisin loppupuolella kaikki nämä asiat palautuivat ennalleen. Yllättäen he havaitsivat myös, että sijoittajat jatkoivat kaupankäyntiä riskipitoisissa vaihtoehtoissa ilman yritystä siirtää varojaan vähäriskisempiin vaihtoehtoihin, kuten käteiseen, vaikka heidän riskinäkemyksensä oli kasvanut ja riskinsietokyky laskenut kriisin aikana. Huomioon pitää ottaa, että tutkimus tutki vain noin 1 500 tiliä ja kuukausittain oli 200-500 kyselyvastausta, joten tulokset voivat olla melko vääristyneitä. (Hoffmann, Post, Pennings 2012) Tämän lisäksi on olemassa muutamia pienempiä tutkimuksia, joissa on vertailtu sijoittajien käyttäytymistä ja asenteita ennen ja jälkeen finanssikriisin, joten tällä alalla on paljon tilaa tulevalle tutkimukselle.

Yksi näistä tutkimuksista on Raufin (2014) tutkimus, jossa hän tarkasteli Bahrainin sijoittajia ennen ja jälkeen globaalin finanssikriisin. Hän havaitsi, että ennen kriisiä he olivat enimmäkseen median vaikutuksen seurauksena laumapuolueisia, liian itsevarmoja eivätkä erityisen tappioita vältteleviä. Kriisin aikana yliluottamustasot kuitenkin laskivat ja sijoittajat alkoivat pelätä riskejä. Lisäksi sijoittajat näyttivät oppineen virheistään, sillä katumuksen ja lauman käyttäytymisen välillä ei ollut korrelaatiota kriisin jälkeen.

Covid-19:n jälkeinen sijoittajakäyttäytyminen on edelleen suurelta osin tuntematonta, sillä epidemia aiheuttaa edelleen tuhoa taloudessa ja rahoitusmarkkinoilla. Monet tutkimukset ovat puhuneet tästä ja spekuloineet siitä, kuinka odottamaton epidemia ja markkinoiden reagointi voivat muuttaa sijoituskäyttäytymistä. Ramelli ja Wagner (2020) mukaan sijoittajat todennäköisesti pitävät silmällä mahdollista COVID-19:n paluuta, uusien pandemioiden alkamista ja ehkä jopa katastrofiriskejä yleisemmin. Tämän seurauksena he ajattelevat, että tämä poikkeuksellinen tilanne saattaa lähitulevaisuudessa muuttaa sijoittajien suhtautumista riskeihin lopullisesti. Abulescu (2020) käsitteli sitä, kuinka pandemia voi muuttaa sijoittajien ja finanssialan ammattilaisten käyttäytymistä ja korosti, että "koronaviruspandemian pitkittyminen on tärkeä taloudellinen

epävakauden lähde, joka haastaa riskienhallintatoiminnan". Nämä havainnot ja keskustelut osoittavat, että ihmisten on alettava ottaa maailmanlaajuisia tautia ja sen mahdollisia suuria vaikutuksia talouteen paljon vakavammin.

COVID-19-pandemian aiheuttama tilanne muistuttaa monilta osin terrori-iskuja: se on ulkopuolinen shokki, joka vaikuttaa dramaattisesti jokapäiväiseen elämään, lisää yleistä pelkoa ja aiheuttaa suurta taloudellista epävarmuutta. Terrori-iskujen jälkeinen sijoittajien käyttäytyminen on yhdistetty riskiä karttaviin valintoihin, kuten vähentyneeseen kaupankäyntiaktiivisuuteen ja vähentyneeseen virtaukseen riskipitoisiin omaisuusluokkiin. Esimerkiksi 9/11-iskujen aiheuttama kriisiaika sai suuret määrät vähittäissijoittajia myymään omaisuusluokkia, mikä laski niiden arvoa. (Orthman, Pelster, Wengerek 2020)

Kun virus alkoi levitä globaalisti ja tietoisuus siitä kasvoi, sijoittajat alkoivat arvioida taloudellisia seurauksia. Virus levisi ensin Kiinassa, ja kun se lopulta saatiin kontrolliin, niin Kiinan kanssa kauppaa käyvien yritysten osakehinnat alkoivat laskea. Kun virus levisi Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin johtaen sulkuihin, markkinat reagoivat nopeasti ja voimakkaasti. (Ramelli ja Wagner, 2020). Tutkimus osoittaa, että korkean epävarmuuden läsnä ollessa ammattilaissijoittajien ja opiskelijoiden asenteita ja havaitsivat, että riskiä karttava käyttäytyminen lisääntyy, mikä johtaa vähempään sijoittamiseen, vaikka uskomukset pysyvät samoina. Suuri epävarmuus pandemiasta ja sen aiheuttamista taloudellisista menetyksistä on saanut markkinat muuttumaan erittäin epävakaaiksi ja ennalta-arvaamattomiksi. Tämä suuri epävarmuus saattaa johtaa spekulointiin, mikä puolestaan saattaa johtaa markkinahyppyihin. (Huber, Huber & Kirchler 2020; Zhang, Hu ja Ji, 2020)

Kaiken kaikkiaan COVID-19 on vaikuttanut merkittävästi sijoituskäyttäytymiseen, mikä on saanut sijoittajat reagoimaan tilanteeseen eri tavoin. Sijoittajat ovat olleet varovaisempia ja riskiä karttavia, mikä on johtanut varmempien sijoitusten valintaan. Toisaalta jotkut sijoittajat näkivät tämän mahdollisuutena ostaa omaisuutta alempaan hintaan, mikä johti markkinoiden aktiivisuuden kasvuun tietyillä aloilla.

Seuraavassa kappaleessa tutkitaan tarkemmin ja laajemmin joitakin sijoituskäyttäytymiseen vaikuttavia yleisiä tekijöitä.

4 SIIJOITUSKÄYTTÄYTYMINEN

Tässä kappaleessa tarkastellaan joitakin sijoituskäyttäytymiseen vaikuttavia yleisiä tekijöitä, kuten liiallista itseluottamusta, tunteiden vaikutusta sijoituskäyttäytymisessä ja laumakäyttäytymistä.

Käyttäytymisrahoituksen juuret ulottuvat yli 150 vuoden taakse. Käyttäytymistalouden koulun alku sai alkunsa useista 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa kirjoitetuista kirjoista. MacKayn *Extraordinary Popular Delusions and The Madness Of Crowds*, joka julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 1841 esittelee historiallisen aikajanan erilaisista paniikkiaalloista ja suunnitelmista, joita on tapahtunut kautta historian. Le Bonin merkittävä teos *The Crowd: A Study Of The Popular Mind* tutkii "väkijoukon" toimintaa ja ryhmäkäyttäytymistä, käyttäytymisrahoituksen, sosiaalipsykologian, sosiologian ja historian aloilla. Yksi ensimmäisistä teoksista, jotka sovelsivat psykologiaa suoraan osakemarkkinoille, oli Seldenin vuonna 1912 julkaisema kirja *Psychology Of The Stock Market*. Tämä klassikko tutkii emotionaalisia ja psykologisia vaikutuksia osakemarkkinoiden sijoittajiin. Psykologian ja sosiologian hyödyntäminen rahoitusallalla perustuu näistä kolmesta kirjasta ja muutamasta muusta teoksesta. Seuraavissa kappaleissa käydään läpi, kuinka esimerkiksi ryhmäkäyttäytyminen liittyy tämän päivän rahoitusmarkkinoihin. (Ricciardi, Simon 2000, 1)

4.1 Liiallinen itseluottamus

Ihmisten liiallista itseluottamusta on tutkittu psykologian ja käyttäytymisrahoituksen aloilla. Ihmisillä on yleensä taipumus luottaa liikaa itseensä ja näin yliarvioida omia taitojaan ja menestymismahdollisuuksiaan. Eräässä tunnetussa tutkimuksessa 90 % ruotsalaisista kuljettajista arvioi ajotaitonsa olevan keskimääräistä kansalaista parempi. Tämä liiallinen itseluottamus saattaa olla syynä sille miksi aktiivisen sijoitusten hallinta on yleisempää kuin passiivisen sijoitusten hallinta. Vaikka indeksit ovat kasvattamassa suosiotaan, vain noin neljäs osa sijoitusrahastojen osakkeista on indeksoiduilla tileillä. Liiallinen itseluottamus on edelleen iso aihe sijoituskäyttäytymisen alalla. Sijoittajina meillä on synnynnäinen taipumus unohtaa tai jättää oppimatta aikaisemmista virheistämme, kuten huonosta sijoitus- tai taloudellisesta päätöksestä. Tämä ongelma oppia aikaisemmista päätöksistämme pahentaa lisää liiallista itseluottamustamme. (Bodie, Kane & Marcus 2021, 373; Ricciardi, Simon 2000, 2)

Liiallinen itseluottamus voi saada sijoittajat tekemään huonoja kaupankäyntipäätöksiä, jotka usein näkyvät liiallisena kaupankäyntinä, riskinottona ja salkun menetyksinä. Koska he ovat liian

vakuuttuneita itsestään, heidän liiallinen itseluottamuksensa rohkaisee heitä käymään kauppaa enemmän. Sijoittajien mielipiteet perustuvat siihen, mitä he ajattelevat heidän hallussaan olevan tiedon todenperäisyydestä ja siitä, kuinka hyvin he tulkitsevat sitä. Liian itsevarmat sijoittajat ovat vähemmän kiinnostuneita muiden ihmisten mielipiteistä ja luottavat enemmän omaan arvioonsa osakkeesta. (Richards 2014, 17)

Barberin ja Odeanin tutkimus siitä, miten miehet ja naiset käyvät kauppaa ja kuinka paljon rahaa he keskimäärin tienaaavat välitystileillään, on hyvä esimerkki yliluottamuksesta rahoitusmarkkinoilla. Tutkimuksesta selvisi, että miehet (erityisesti naimattomat miehet) käyvät kauppaa huomattavasti enemmän kuin naiset, mikä on sopusoinnussa psykologisessa kirjallisuudessa havaitun miesten tyypillisesti suuremman yliluottamuksen kanssa. Tämän lisäksi psykologisten tutkimusten mukaan miehet ovat naisia luottavaisempia tehdessään asioita, joita on pidetty perinteisesti maskuliinisempina, kuten rahan käsittely. Näin ollen miessijoittajat käyvät kauppaa enemmän kuin naispuoliset sijoittajat, koska miehet ovat yleensä varmempia taitojensa suhteen. Miehet käyvät kauppaa 45 prosenttia enemmän kuin naiset ja naimattomat miehet 67 prosenttia enemmän kuin naimattomat naiset. Naiset käyvät kauppaa siis vähemmän ja tämän seurauksena heillä on pienemmät transaktiokustannukset kuin miehillä. Miesten nettotuotot pienenevät 2,5 % vuodessa kaupankäyntikulujen vuoksi, kun taas naisten nettotuotot 1,7 % vuodessa. On kuitenkin myös mahdollista, että miehet eivät ole vain liian itsevarmoja itsestään, vaan pikemminkin, että he ovat naisia tietoisempia. (Bodie, Kane & Marcus 2021, 373; Ricciardi, Simon 2000, 2; Richards 2014, 17)

Itseensä liikaa luottaminen näyttää olevan yleinen ongelma, ja sitä näkee paljon erityisesti yritysrahoituksessa. Hyvä esimerkki tästä on, kun toimitusjohtajat, jotka ovat liian itsevarmoja itsestään, maksavat todennäköisemmin liikaa yrityksistä, joita he haluavat ostaa. Samalla tavalla kuin liiallinen itseluottamus voi heikentää sijoituksia, se voi myös saada yritykset tekemään huonoja kiinteistösijoituksia. (Bodie, Kane & Marcus 2021, 373)

4.2 Tunnetekijät

Psykologit ovat havainneet, että ihmisiltä puuttuu rationaalinen ajattelu. Sen sijaan, että arvioisimme tietyn tilanteen riskiä ja tuottoa, luotamme mieluummin hyvän tai pahan tunteeseen.

Psykologit ja taloustieteilijät ovat tutkineet, kuinka ihmisten tunteet vaikuttavat heidän päätöksentekoonsa. He havaitsivat, että ihmisten päätöksiin voivat vaikuttaa tunteet, joilla ei ollut juurikaan yhteyttä tiettyyn asiaan. Saatat olla hyvällä tuulella useista syistä, kuten siitä, että aurinko paistaa tai siitä, että suosikkijoukkueesi voitti äskettäin. Tällä positiivisella tunnetilalla voi myöhemmin olla merkitystä sijoituspäätökseesi. Ihmiset, joilla on voimakkaampia tunnereaktioita, näyttävät olevan muita ihmisiä alttiimpia antamaan tällaisten tunteiden vaikuttaa taloudellisiin päätöksiinsä. Tunteilla on suurempi vaikutus valintaan mitä monimutkaisempi ja epävarmempi skenaario on. (Nofsinger 2018, 147)

On selvää, että sijoittajien tavoitteena on "onnellinen olo"; kyse on tunnereaktiomme rahoitustapahtumiin. Kaikella tällä taloudellisella tekemisellä on paljon tekemistä sen kanssa, miltä meistä tuntuu ja kuinka epäonnistuminen tai menestys saa meidät tuntemaan. Teoriassa pitäisi olla yksinkertaista määrittää, olemmeko hyviä sijoittajia vai emme, koska loppujen lopuksi kaikki riippuu numeroista. Mutta vaikka mittaamme nämä asiat oikein, mitä emme yleensä tee, meillä on silti useita tapoja välttää vastuuta tekemisistämme. Loogisesti analysoituna monet näistä vaikuttavat oudolta, mutta sellaisille, jotka viettävät päivänsä tutkien, kuinka ihmiset käyttäytyvät kohdatessaan riskejä ja epävarmuutta, ne ovat täysin järkeviä. (Richards 2014, 56)

Psykologit ovat tutkineet päivänvalon vaikutusta ihmisen päätöksentekoon vuosikymmeniä. Masennus ja jopa itsemurhat on yhdistetty auringonpaisteen puutteeseen. Ilman aurinkoa mielialamme on huono, kun taas auringon paistaessa, mielialamme paranee. Tämä hyvä mieli vaikuttaa päätöksentekoomme ja se antaa meille toivoa tulevaisuudesta. (Nofsinger 2018, 150)

Osakemarkkinoiden tuottojen tarkastelu vuodenaikojen mukaan on toinen tapa, jolla tutkitaan auringonvalon vaikutusta sijoittajien mielialaan ja käyttäytymiseen. Psykologien mukaan monet ihmiset kokevat masennuksen, kun päivänvalon määrä vähenee syksyn ja talven aikana. Tämän tyyppinen masennus tunnetaan kausiluonteisena mielialahäiriönä ja on arvioitu, että 10 miljoonaa amerikkalaista kärsii tästä. Ihmiset, jotka ovat huonolla tuulella tai tuntevat olonsa masentuneeksi ovat todennäköisemmin kriittisiä ja pessimistisiä, kun taas hyvällä tuulella olevat ovat todennäköisemmin optimistisiä. Tästä syystä ne, jotka ovat optimistisiä, eli hyvällä tuulella, ottavat todennäköisemmin riskejä kuin ne, jotka tuntevat olonsa masentuneeksi. (Nofsinger 2018, 152)

Perinteiset salkunvalintatavat painottavat omaisuusriskiä ja tuottoa. Mutta sijoituskäyttäytymisessä keskitytään myös vaikuttamiseen, joka on "hyvän" tai "huonon" tunne, joka kuluttajille saattaa tulla

mahdollisesta ostosta tai sijoittajille osakkeesta. Ihmiset saattavat esimerkiksi arvostaa yrityksiä, joilla on tunnettuja tuotteita tai joilla on maine esimerkiksi miellyttävistä työoloista tai vastuullisesta politiikastaan. Jos sijoittajat valitsevat osakkeita, joilla on hyvä maine, hinnat voivat nousta ja keskimääräiset tuotot laskea. Statman, Fisher ja Anginer etsivät todisteita siitä, mitkä tekijät vaikuttavat arvopaperin hinnoitteluun. He havaitsivat, että osakkeilla, jotka sijoituivat korkealle Fortunen ihailtuimpia yrityksiä koskevassa tutkimuksessa on yleensä alhaisempi keskimääräinen riskikorjattu tuotto kuin vähiten ihailuilla yrityksillä. Tämä tarkoittaa siis sitä, että niitä on yliostettu suhteessa niiden kannattavuuteen, joten niiden ennustetut tulevaisuuden tuotot ovat alhaisemmat. Kotimaan harha, sijoittajien taipumus ylipainottaa osakkeita kotimarkkinoillaan suhteessa tehokkaaseen hajautusstrategiaan, saattaa myös selittyä tunteiden vaikutuksella. Psykologit ovat osoittaneet, että ihmiset pitävät tutuista ympäristöistä, joissa he tuntevat olonsa mukavammaksi. Tämän vuoksi he voivat luopua jonkin verran hajauttamisesta keskittyäkseen kotimarkkinoille, jossa he kokevat vähemmän epävarmuutta. (Bodie, Kane & Marcus 2021, 376)

4.3 Laumakäyttäytyminen

Teoriaa, jonka mukaan ihmisillä on taipumus mukautua enemmistön mielipiteisiin, kutsutaan yleisesti ryhmäajatteluksi tai "yhteisyyden etsimiseksi", kuten sen alkuperäinen löytäjä Irving Janis kutsui sitä. Tämä taipumus johtaa tosi usein ei-toivottuihin tuloksiin, sillä mitä enemmän olemme yhteydessä muuhun ryhmään, sitä vähemmän olemme taipuvaisia osallistumaan omiin ajatteluprosesseihimme. (Richards 2014, 100–101)

Ihmiset ovat sosiaalisia olentoja ja me luotamme siihen, että sosiaalinen vuorovaikutus ja sosiaaliset verkostot toimivat oikein. Tämän vuoksi reagoimme usein toisten ihmisten toimintaan tavoilla, joista emme edes itse ole aina tietoisia. Tämä tapa ei todennäköisesti tee meistä rikkaampaa kuin jo nyt olemme. Elämme aikakautta, jossa perheesi, ystäväsi ja jopa tuntemattomien tekemisellä Facebookissa on paljon suurempi vaikutus sijoitusvalintoihisi kuin mitä itse ajattelet. Käyttäytymistämme muovaavat muiden ympärillämme olevien odotukset, ja suurimman osan ajasta yritämme sopeutua joukkoon. On helppo ymmärtää, miksi jotkut toimivat näin; harvat meistä ovat valmiita kulkemaan omaa polkuaan, ja tämän lisäksi meillä ihmisillä on halu mukautua meihin kohdistuvaan paineeseen, joka on erittäin vahva voima. Laumakäyttäytyminen ei kuitenkaan ole hyvä tapa tehdä sijoituspäätöksiä. (Richards 2014, 99–100)

Sijoittajilla on lähes aina jonkinlainen kuva siitä, kuinka paljon rahaa ja riskiä he odottavat markkinoilta. Pyrimme kuitenkin myös ymmärtämään muiden näkemyksiä. Nämä muiden ihmisten uskomukset mitä markkinoilta voi odottaa tulevaisuudessa, voivat vaikuttaa sijoituskäyttäytymiseemme. Ostamme osakkeita enemmän kuin mitä normaalisti uskaltaisimme, kun muiden sijoittajien odotukset tulevaisuudesta näyttävät olevan positiivisempia kuin omamme. Käyttäydymme samalla tavalla myös silloin kun tulevaisuus näyttää muiden mielestä negatiivisemmalta; eli käytämme vähemmän rahaa osakkeisiin, kun toiset ovat negatiivisempia. Tässäkin prosessissa on täynnä ennakkoluuloja. (Nofsinger 2018, 132)

Arjessa ryhmäajattelu on vahvaa voima, koska haluamme sopeutua joukkoon. Ei pitäisi tulla yllätyksenä, kun kerrotaan, että se on yhtä voimakas voima investoinnissa. Eikä ole varmasti yllätys sekään, kun kuulee, että se on myös tärkeässä roolissa investoinnissa. Ihmiset oppivat toisiltaan olemalla toistensa kanssa tekemisissä. Jaamme mielipiteemme sijoittamista koskevista asioista ja kuuntelemme, mitä muilla on aiheesta sanottavaa. Sijoitus päätöksiimme vaikuttavat naapureiden, ystävien ja työkavereiden näkemykset. Roland Bénabous mainitsee kirjassaan siitä, miten sijoittajat jättävät huomiotta huonot uutiset, joko siksi, että heidän vertaisensa liiallinen luottamus tarjoaa heille hyvää tuottoa tai koska he kieltävät tappionsa. Ryhmäajattelun aiheuttama kieltäminen on itsessään jo tarpeeksi paha asia, mutta sen synnyttämä tarkoituksellinen tietämättömyys voi olla huomattavasti pahempi asia. Tietyt ihmiset tekevät saman, kun he välttävät terveystarkastuksia, jotka voivat pelastaa heidän henkensä, koska he eivät halua tietää totuutta, koska tulokset eivät ehkä ole miellyttäviä. (Richards 2014, 101; Nofsinger 2018, 144)

5 HAASTATTELUTUTKIMUKSEN SUUNNITTELU JA TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksessa käytettiin määrällistä tutkimusmenetelmää, joka pohjautuu numeerisen datan keräämiseen ja sen analysointiin tilastollisin menetelmin. Tämä menetelmä on erityisen hyödyllinen silloin, kun halutaan mitata tarkasti ja objektiivisesti, miten jokin asia vaikuttaa toiseen tai miten se on muuttunut. (Vilkkä 2015) Kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä tutkittavat tekijät muutetaan muuttujiksi, joita käsitellään tilastollisilla menetelmillä. Tämä tutkimusmenetelmä sopii erityisesti tilanteisiin, joissa tavoitteena on tehdä luotettavia johtopäätöksiä suuresta vastaajamäärästä ja analysoida tuloksia tilastollisin menetelmin. Tämä menetelmä sopi erinomaisesti esimerkiksi tähän työhön, jossa tutkittiin koronapandemian vaikutusta VAMK-opiskelijoiden sijoituskäyttäytymiseen. Kvantitatiivisen tutkimuksen yleisin tiedonkeruutapa on kyselylomake, jota hyödynsin työssäni. (Kananen 2011, 15)

5.2 Tutkimuksen toteuttaminen

Tiedonkeruu tutkimusta varten tapahtui sähköisen kyselyn avulla. Valinta sähköiseen kyselyyn tehtiin sen nopeuden ja helppouden vuoksi. Lisäksi sähköinen kysely oli paras vaihtoehto koronaviruksen aiheuttamien rajoitusten vuoksi. Tämän lisäksi sähköinen kysely takasi loistavan tietosuojan, sillä tutkimus pysyi täysin anonyyminä. Tutkimuskysely toteutettiin Google Forms alustaa käyttäen ja lähetettiin kaikille VAMK-opiskelijoille. Vastauksia kyselyyn kertyi yhteensä 100.

Kysely aloitettiin taustatietokysymyksillä, joiden jälkeen siirryttiin tarkempiin kysymyksiin, jotka liittyivät sijoittamiseen ennen korona-aikaa ja sen aikana. Kyselyssä sisälsi yhteensä 19 kysymystä, joista 16 oli pakollisia vastaajille ja 3 vapaaehtoisia. Kyselyn lopussa oli myös avoin laatikko, johon vastaajat saivat kirjoittaa vapaita kommentteja. Tutkimuksen jälkeen huomasin virheen taulukkokysymyksessä (kysymys 18), jossa vastaajien olisi pitänyt saada valita vapaasti sijoituskohteitaan. Valittavat vaihtoehdot eivät sopineet kaikille vastaajille, jotka eivät omistaneet kyseisiä sijoituskohteita. Tämä seikka huomioitiin kyselyn tulosten analysoinnissa ja päätettiin siksi jättää analysoimatta. Lisäksi kysymys 17 oli samanlainen kuin kysymys 16, joten myös se päätettiin jättää analysoimatta.

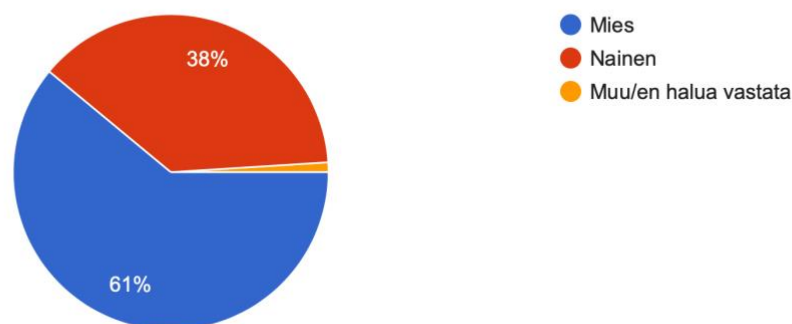
Saadut vastaukset sähköisestä kyselystä tallennettiin automaattisesti Google Forms -palveluun. Analyysiä varten vastaukset siirrettiin Excel-tilukkaan ja sen jälkeen hyödynnettiin SPSS-ohjelmaa, joka mahdollisti vastausten helpon käsittelyn, vertailun ja muuntamisen kuvioksi ja taulukoiksi. Lopuksi suoritettiin raportointivaihe, joka tässä tutkimuksessa tarkoitti opinnäytetyön kirjoittamista.

5.3 Tutkimuksen tulokset

Kyselyyn (kuva 4) vastasi yhteensä 100 henkilöä, joista 61 % oli miehiä, 38 % naisia ja loput 1 % ilmoittivat sukupuolekseen muun tai eivät halunneet vastata kyseiseen kysymykseen.

Sukupuoli

Sukupuoli
100 responses

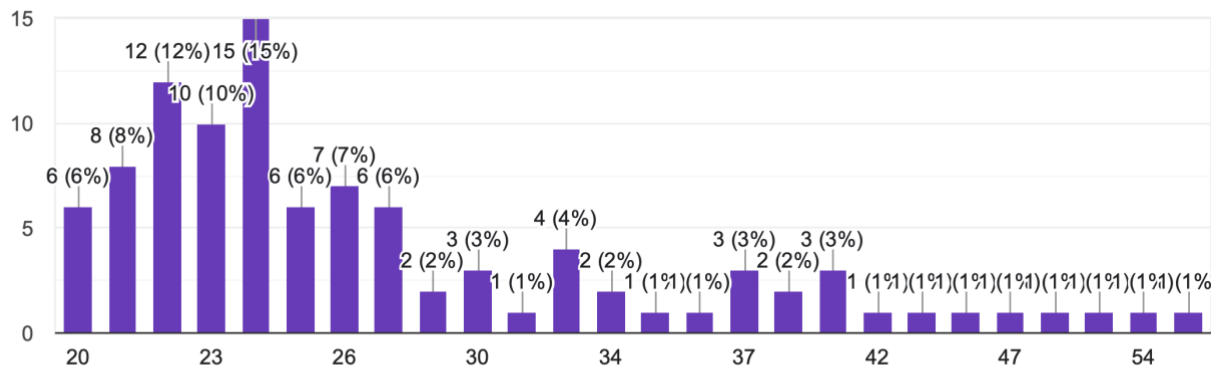
Kuva 3: Vastaajien sukupuolijakauma

1. Ikä

Kyselyyn vastanneista 51 % oli alle 25-vuotiaita, 24 % 25–30-vuotiaita ja loput 25 % vastanneista ilmoittivat iäksensä yli 30-vuotta. Kuten alla oleva kuva osoittaa, yli puolet kyselyyn vastanneista oli alle 25-vuotiaita.

Ikä

100 responses

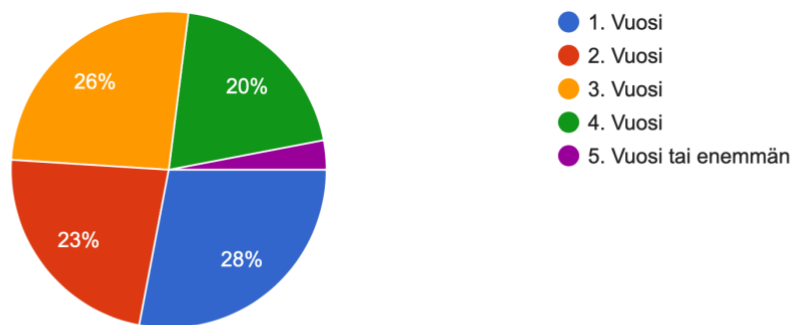

Kuva 4: Vastaajien ikäjakauma

2. Opiskeluvuosi

Alla olevasta kuvasta (kuva 6) voidaan havaita, että suurin osa 28 % vastaajista oli ensimmäisen vuoden opiskelijoita. Toisen 23 %, kolmannen 26 % ja neljännen 20 % vuoden opiskelijoita oli lähes sama määrä. Vain 3 % vastanneista edusti pienintä vastaajaryhmää, joka koostui viidennen tai useamman vuoden opiskelijoista.

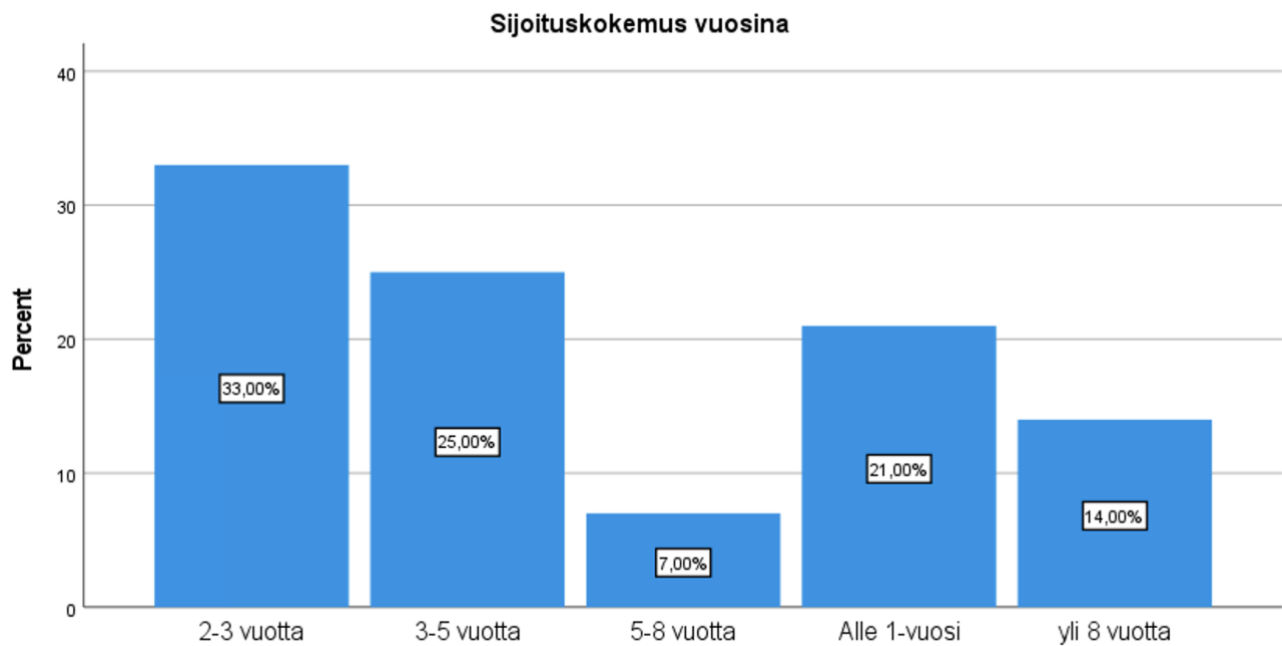
Opiskeluvuosi
100 responses

Kuva 5: Vastaajien opiskeluvuosi

3. Sijoituskokemus

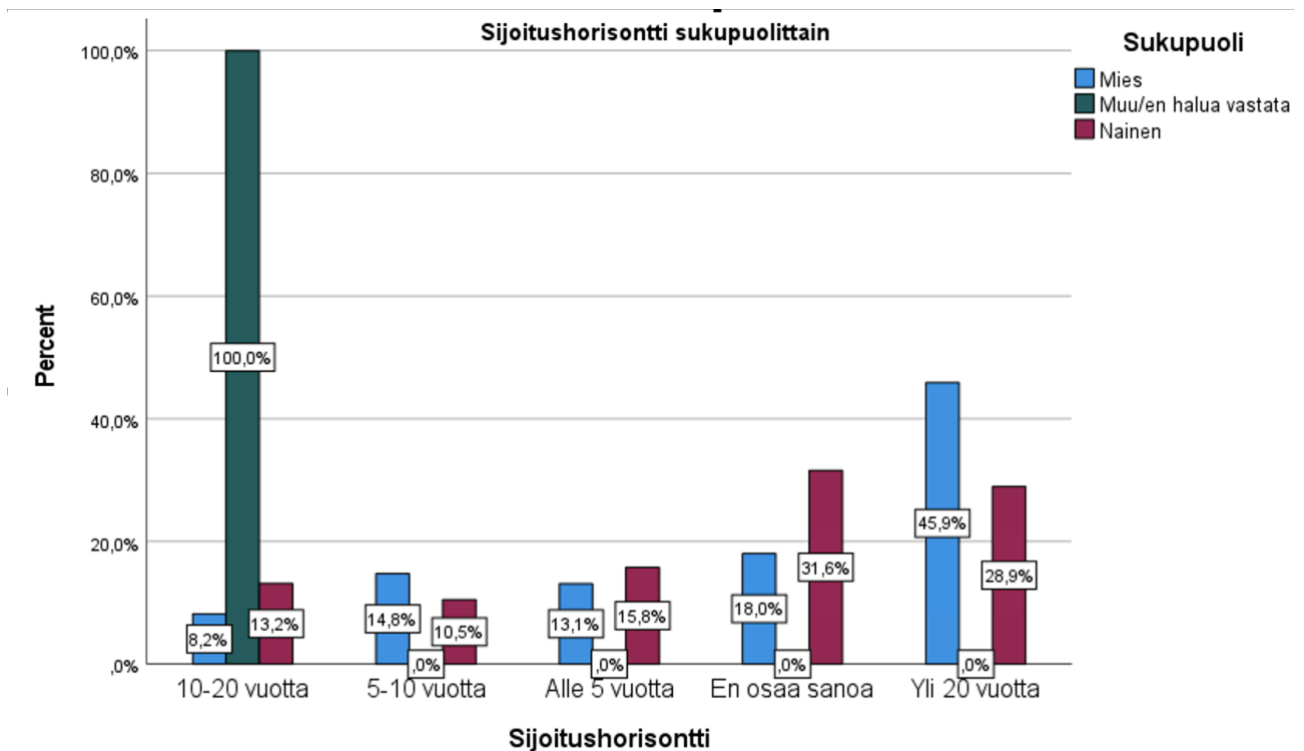
Kuvio 6 kertoo kyselyyn vastanneiden sijoituskokemuksesta. Suurin osa vastanneista kertoo sijoituskokemukseen 2–3 vuotta (33 %) ja 3–6 (25 %) vuotta. Seuraavaksi tulevat alle 1-vuotta (21 %), yli 8-vuotta (14 %) ja 5–8 vuotta (7 %) sijoittaneet. Alle vuoden sijoituskokemuksen omaavia vastaajia oli 21 prosenttia. Yli 8 vuotta sijoittaneiden vastaajien osuus oli vain 14 prosenttia.

Kuva 6: Vastaajien sijoituskokemus vuosina

4. Sijoitushorisontti

Kuva 7 esittelee vastaajien sijoitushorisonttia, eli sitä aikaväliä, jonka he aikovat pitää sijoituksensa tai tulevat sijoittamaan. Kuvaajassa on ristiintaulukoitu vastaukset naisten ja miesten välillä. Vain 13,2 % naisista ja 8,2 % miehistä valitsi sijoitushorisontikseen 10–20 vuotta. 10,5 % naisista ja 14,8 % miehistä ilmoitti sijoitushorisontikseen 5–10 vuotta. Vain vähän lyhyemmän, alle 5 vuoden sijoitushorisontin valitsi 15,8 % naisista ja 13,1 % prosenttia miehistä. Suurin osa miesvastaajista, eli 45 % ja toiseksi suurin osa naisvastaajista 28,9 % oli valinnut sijoitushorisontikseen yli 20 vuotta.

Kuva 7: Vastaajien sijoitushorisontti sukupuolittain

5. Sijoitushorisontti

Alla olevasta kuvasta (kuva 8) huomataan, että vastaajista 39 % ilmoitti sijoitushorisontikseen yli 20 vuotta, mikä osoittaa sen, että suurin osa VAMK-opiskelijoista suunnittelee sijoittavansa pitkällä aikavälillä. 11 % vastaajista ilmoitti sijoitushorisontikseen alle 10–20 vuotta, mikä puolestaan osoittaa sen, että pieni osa vastaajista suunnittelee sijoittavansa keskipitkällä aikavälillä.

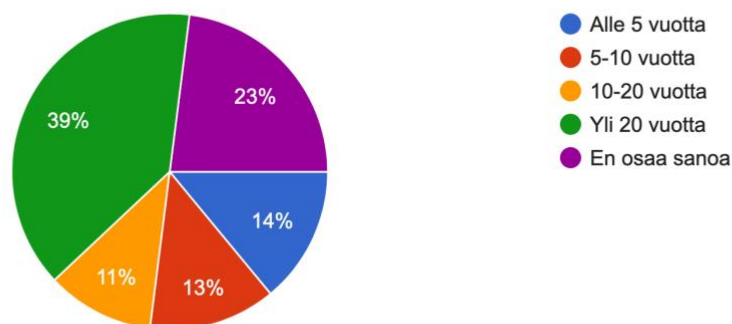
14 % vastaajista ilmoitti sijoitushorisontikseen alle 5 vuotta ja 13 % vastaajista ilmoitti sijoitushorisontikseen 5–10 vuotta. Näiden vastausten perusteella voidaan todeta, että melko suuri osa vastaajista suunnittelee sijoittavansa melko lyhyellä aikavälillä.

Lähes neljännes, eli 23 % vastaajista ilmoitti, ettei heillä ole vielä selkeää näkemystä sijoitushorisontistaan tai ei osannut vielä sanoa sitä. Tälle voi olla monta eri syytä; se voi johtua esimerkiksi siitä, etteivät vastaajat ole aiemmin pohtineet sijoitushorisonttiaan tai eivät ole varmoja siitä, kuinka pitkälle aikavälille he haluavat sijoittaa. Toisena syynä voi olla esimerkiksi se, että vastaajat eivät ole varmoja siitä, mikä sijoitushorisontti sopii heidän sijoitustavoitteisiinsa tai heidän henkilökohtaiseen tilanteeseensa.

Yhteenvetona kuvasta 8 voidaan todeta, että VAMK-opiskelijoiden sijoitushorisontit vaihtelevat suuresti. Suurin osa vastaajista suunnittelee sijoittavansa pitkällä aikavälillä, kun taas vain pieni osa suunnittelee sijoittavansa lyhyellä aikavälillä. Keskipitkän aikavälin sijoittajia on myös melko vähän.

Sijoitushorisontti

100 responses

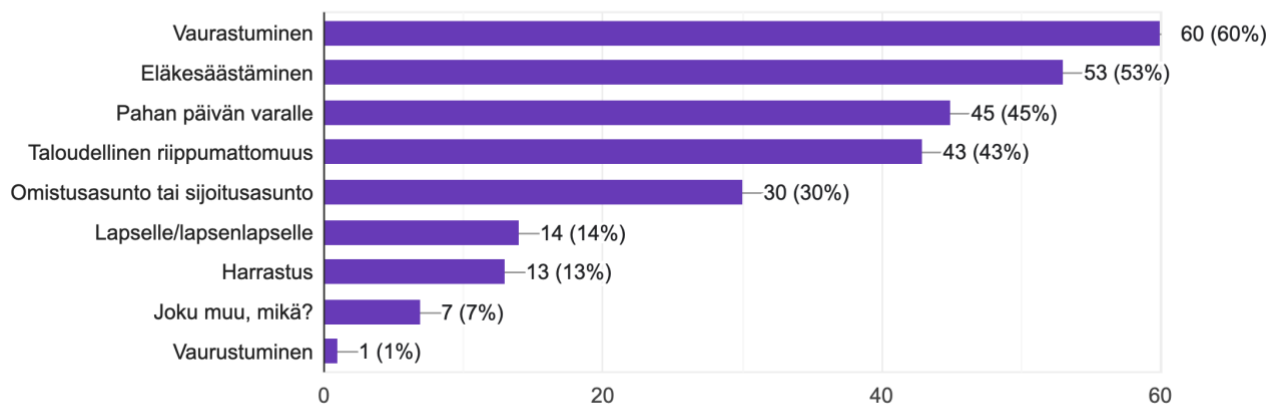
Kuva 8: Vastaajien sijoitushorisontti

6. Sijoituksen tarkoitus

Seuraavassa kysymyksessä kysyin vastaajilta, mihin he säästävät tai sijoittavat rahaa. Enemmistö vastaajista ilmoitti säästävänsä tai sijoittavansa rahansa vaurastuakseen (60 %) ja tulevia eläke päiviä varten (53 %). Lähes puolet vastaajista kertoivat myös sijoittavansa ja säästävänsä pahan päivän varalle (45 %) sekä tavoitellessaan taloudellista riippumattomuutta (54,9 %). Joka kolmas vastaajista ilmoitti säästävänsä omistusasuntoa varten (30 %), 14 % vastaajista säästää ja sijoittaa lapsille tai lapsenlapsille ja 13 % vastaajista kertoivat sijoittavansa ja säästävänsä harrastuksen vuoksi. Vain pieni osa vastaajista (7 %) ilmoitti avoimessa kommentissa sijoittaneensa ja säästävänsä mielenkiinnosta, inflaation voittamiseksi ja osinkojen keräilyä varten.

Mihin tarkoitukseen sijoitat

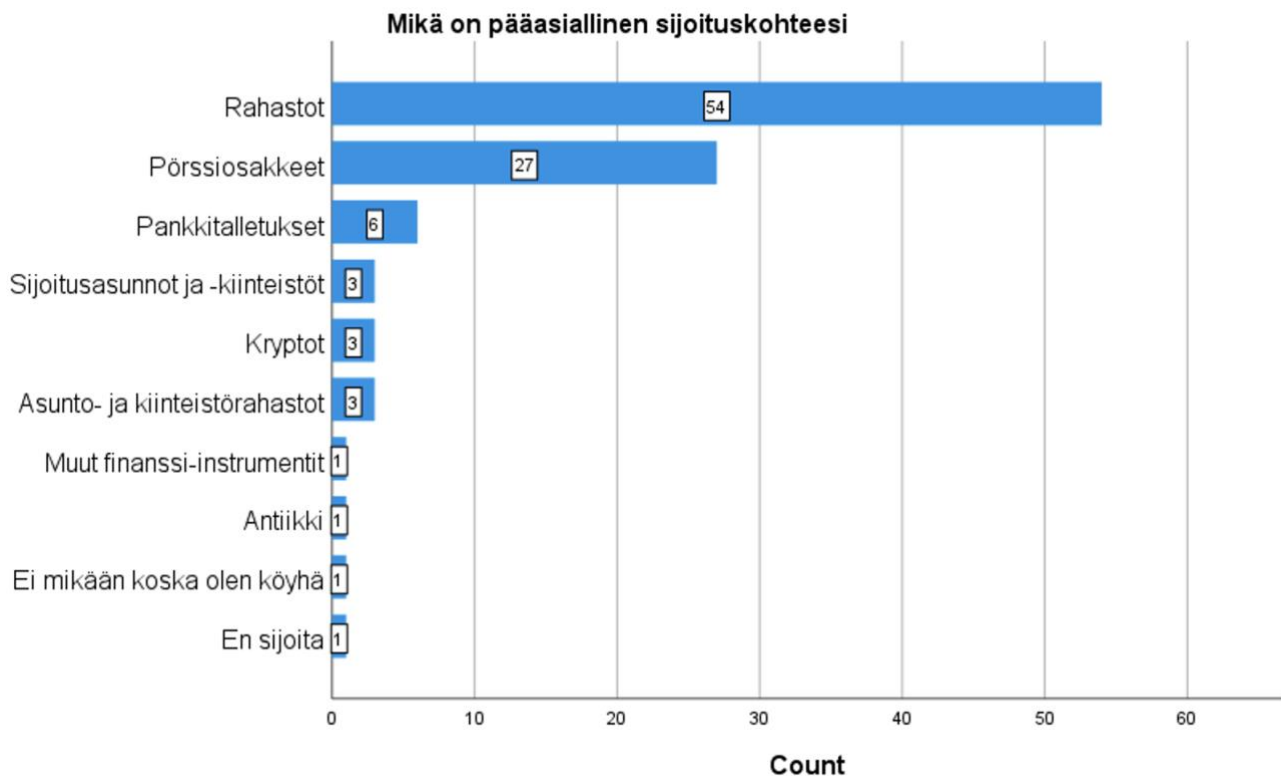
100 responses

Kuva 9: Sijoituksien tarkoitus

7. Pääasiallinen sijoituskohde

Kysyin seuraavassa kysymyksessä VAMK-opiskelijoilta heidän sijoituskohteistaan ja suosituin sijoituskohde oli ylivoimaisesti rahasto, johon sijoittaa yli puolet vastaajista 54 %. Kuten alla olevasta kuvasta 10 voidaan nähdä, toiseksi suosituin sijoituskohde oli pörssiosakkeet, jonka valitsi 27 % vastaajista. 6 % vastaajista valitsi pankkitalletukset pääasialliseksi sijoituskohteekseen. Loput vastaajista valitsivat pääasialliseksi sijoituskohteekseen sijoitusasunnot ja -kiinteistöt (3 %), kryptot (3 %), asunto- ja kiinteistörahastot (3 %), muut finanssi-instrumentit (1 %), antiikki (1 %) ja loput 2 % vastaajista ei sijoita ollenkaan.

Kuva 10: Vastaajien pääasiallinen sijoituskohde

8. Sijoitusten hajauttaminen kansainvälisille markkinoille

Seuraavaksi kyselyssä kysyttiin VAMK-opiskelijoilta, kuinka paljon tutkimukseen vastanneet sijoittavat kansainvälisille markkinoille ja vastaajilla oli vaihtoehtoina arvioida sijoitusten määrää asteikolla 1–5, jossa 1 edustaa vähäistä tai olematonta sijoittamista ja 5 edustaa suurta sijoittamista kansainvälisille markkinoille. Seuraavaksi analysoin vastausten jakaumaa.

Kyselyn vastaukset osoittavat, että suurin osa VAMK-opiskelijoita sijoittaa kansainvälisille markkinoille kohtalaisesti tai jonkin verran, koska vaihtoehdot 3 ja 4 saivat yhteensä noin puolet vastauksista. Vain noin kolmannes (vaihtoehdot 1 ja 2 yhteensä) vastaajista ilmoitti sijoittavansa joko vähän tai ei ollenkaan kansainvälisille markkinoille. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että he haluavat minimoida riskit ja pitää sijoitukset lähellä kotimaataan. Vaihtoehdon 5 valitsi vain noin 10 % vastaajista.

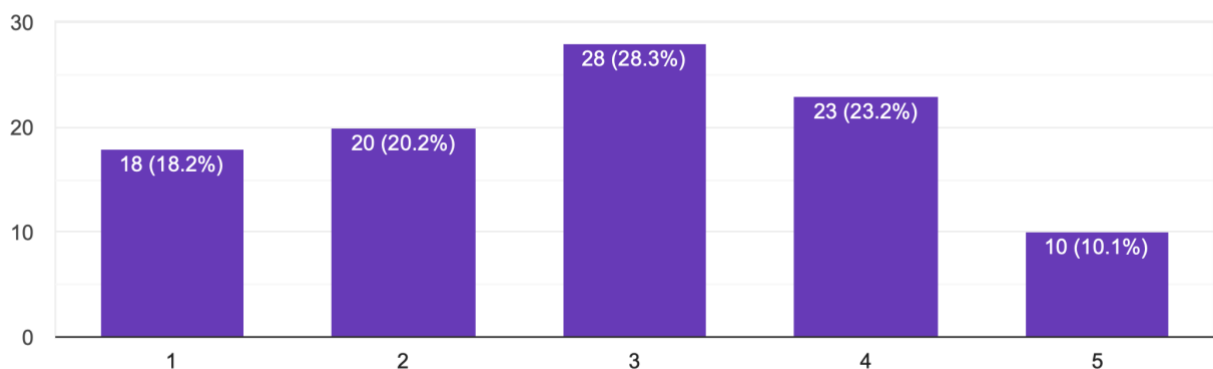
Toisaalta 33,3 %, eli kolmas osa VAMK-opiskelijoista valitsi vaihtoehdot 4 tai 5, mikä osoittaa sen, että nämä opiskelijat ovat melko aktiivisia kansainvälisten sijoitusten tekemisessä. Tämä voi johtua

esimerkiksi siitä, että he ovat valmiita ottamaan suurempia riskejä aikomuksenaan tavoitella korkeampaa tuottoa.

Analyysi osoittaa myös sen, että vastaajien jakautuminen eri vaihtoehtojen välillä on melko tasainen, sillä kuten alla olevasta kuvasta näkee, vastausten jakauma vaihtoehtoittain ei poikkea kovin paljon toisistaan. Tämä voi tarkoittaa, että opiskelijoiden välillä on laaja kirjo erilaisia sijoitusstrategioita ja -suunnitelmia. Yhteenvetona tähän voidaan todeta siis, että enemmistö opiskelijoista sijoittaa jonkin verran tai kohtalaisesti kansainvälisille markkinoille, kun taas vain harvat sijoittavat hyvin paljon.

Kuinka paljon hajautat sijoituksiasi kansainvälisille markkinoille?

99 responses

Kuva 11: Sijoitusten hajauttaminen kansainvälisille markkinoille

9. Koronapandemian vaikutus hajauttamiseen

Kyselyssä selvitettiin seuraavaksi, onko koronapandemia vaikuttanut vastaajien sijoitusten hajauttamiseen, ja vastaukset olivat asteikolla 1–5, jossa 1 tarkoittaa vähän tai ei ollenkaan ja 5 paljon.

Vastauksista voidaan huomata, että suurin osa VAMK-opiskelijoista, eli noin kolmannes (35,4 %) koki, että koronapandemialla ei ole ollut juurikaan vaikutusta heidän sijoitustensa hajauttamiseen.

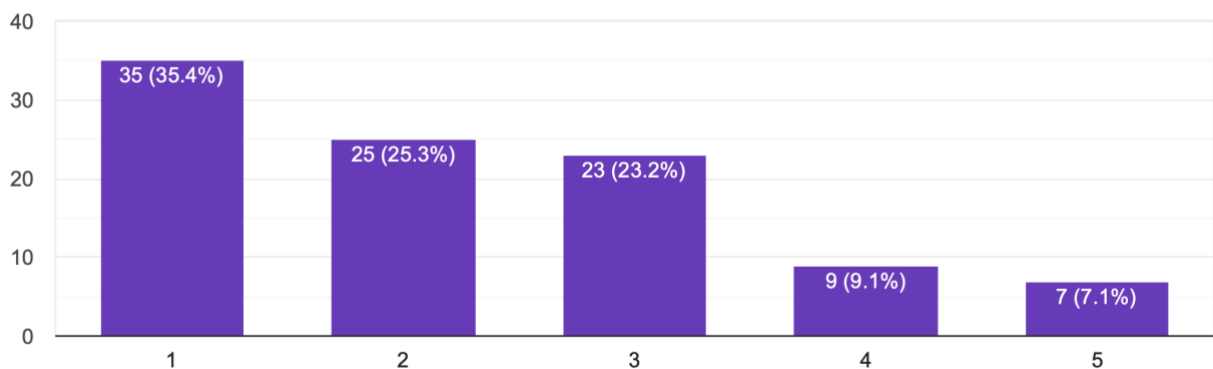
Vaihtoehtoon 2 valitsi 25,3 % vastaajista, joten osa vastaajista koki, että pandemialla oli vaikutusta heidän sijoituksiinsa jonkin verran, mutta ei kovin merkittävästi.

Vaihtoehtot 3 ja 4 valitsi yhteensä 32,3 % vastaajista, mikä viittaa taas siihen, että osa vastaajista koki pandemian vaikuttaneen jonkin verran heidän sijoitustensa hajauttamiseen, mutta ei erittäin merkittävästi. Vaihtoehtoon 5 valitsi vain 7,1 % vastaajista, joten vain harvat opiskelijat kokevat, että pandemia vaikutti suuresti heidän sijoitustensa hajauttamiseen.

Yhteenvetona voidaan todeta, että suurin osa VAMK-opiskelijoista ei kokenut koronapandemian vaikuttaneen merkittävästi heidän sijoitustensa hajauttamiseen, kun taas osa vastaajista koki pandemian vaikuttaneen jonkin verran. Vain harvat kokivat vaikutuksen olleen erittäin merkittävä.

Onko koronapandemia vaikuttanut siihen, miten olet hajauttanut sijoituksiasi?

99 responses

Kuva 12: Koronapandemian vaikutus hajauttamiseen

10. Sijoituskäyttäytymisen poikkeamat korona-aikana verrattuna markkinan normaalitilanteeseen

Seuraavaksi tutkimuksessa kysyttiin VAMK-opiskelijoilta heidän kokemuksistaan sijoituskäyttäytymisen muutoksista koronapandemian aikana. Tutkimuksen mukaan noin kolmannes koki, että heidän sijoituskäyttäytymisensä poikkesi korona-aikana markkinan

normaalitilanteesta. Tämä on iso osuus vastaajista, ja tämä osoittaa sitä, että pandemia on vaikuttanut monien opiskelijoiden sijoituspäätöksiin. Tarkemmin sanottuna, 31 % vastaajista vastasi "kyllä" tähän kysymykseen.

Toisaalta 49 % vastaajista vastasi kysymykseen "En", mikä osoittaa, että suurin osa opiskelijoista ei ole kokenut sijoituskäyttäytymisessään muutoksia koronapandemian aikana. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että heillä oli jo valmiiksi hajautettu sijoitussalkku tai heillä oli vahva usko markkinoiden kestävyYTEEN. Se voi johtua myös siitä, että nämä opiskelijat ovat kokeneita sijoittajia, jotka ovat kokeneet vastaavia kriisejä aikaisemminkin.

On huomattavaa, että osa opiskelijoista (20 %) ei osannut vastata kysymykseen, mikä viittaa siihen, että joillekin sijoittajille pandemia oli uusi tilanne, minkä takia he eivät ehkä osanneet arvioida sen vaikutuksia omaan käyttäytymiseensä. Eli toisin sanoen se osoittaa, että joillakin opiskelijoilla oli vaikeuksia tunnistaa sijoituskäyttäytymisessään muutoksia.

Kolmasosa vastaajista (31 %) jotka vastasivat kyllä edelliseen kysymykseen, saivat vapaaehtoisesti kertoa avoimeen kommenttiin, miten heidän sijoituskäyttäytymisensä poikkesi koronapandemian aikana markkinan normaalista tilanteesta. Koska avoimeen kysymykseen tuli 30 vastausta, kaikkia vastauksia ei ole mahdollista tarkastella yksityiskohtaisesti. Sen sijaan keskitytään käsittelemään yleisimmin esiin tulleita vastauksia.

Useat opiskelijat mainitsivat vähentäneensä sijoittamistaan koronapandemian aikana. Syyt tähän vaihtelivat henkilökohtaisesta rahatilanteesta ja epävarmuudesta maailmantaloudessa, korkeaan inflaatioon sekä yleiseen varovaisuuteen markkinoilla. Jotkut opiskelijat sijoittivat kuitenkin enemmän koronakriisin aikana ostamalla osakkeita alennusmyynneistä tai hyödyntäen kasvaneita käteissästöjään.

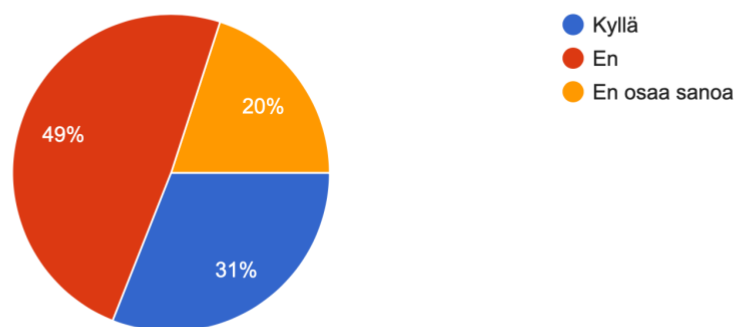
Monet opiskelijat toivat esiin markkinoiden voimakkaan heilahtelun ja epävarmuuden vaikutukset sijoituspäätöksiinsä. Yksi opiskelija mainitsi psykologisen säikähdyksen, joka vaikutti hänen sijoituspäätökseensä. Tämä viittaa siis siihen, että markkinoiden heilahtelu voi vaikuttaa sijoittajien mielentilaan ja että se voi heijastua heidän päätöksiinsä. Toiset opiskelijat kuitenkin hyödynsivät tätä tilannetta ja tekivät kauppaa aktiivisemmin osakkeilla. Esimerkiksi yksi opiskelija kertoi, että hän käytti koronasyöksyä seuranneen nousun hyödyksi sen sijaan, että olisi laittanut rahansa säästöön kuukausittain. Jotkut opiskelijat mainitsivat myös uudistaneensa sijoitusstrategiaansa

koronapandemian aikana. Esimerkiksi yksi opiskelija pyrki löytämään hyviä käänneyhtiöitä, kun taas toinen mainitsi sijoittavansa enemmän kryptoihin, koska ne eivät heilahtele yhtä paljon kuin osakkeet.

Yhteenvedona tähän voidaan todeta, että koronapandemian aikana monien opiskelijoiden sijoituskäyttäytymisessä oli havaittavissa varovaisuutta ja epävarmuutta. Vaikka jotkut sijoittajat ovat varovaisempia ja vähentäneet sijoituksiaan, toiset ovat nähneet mahdollisuuden tehdä voittoja ja lisänneet sijoituksiaan. Markkinoiden heilahtelu vaikutti moniin vastaajiin psykologisesti ja sijoitusstrategiat saattoivat muuttua tämän seurauksena.

Koetko, että sijoituskäyttäytymisesi poikkesi korona aikana markkinan normaali tilanteesta?

100 responses

Kuva 13: Sijoituskäyttäytymisen poikkeamat korona-aikana verrattuna markkinan normaalitilanteeseen

11. Koronapandemian vaikutus kansainvälisten markkinoiden sijoituksiin

Yli puolet opiskelijoista (58,9 %) ilmoitti, että koronapandemia ei vaikuttanut heidän sijoituksiinsa kansainvälisillä markkinoilla, eli toisin sanoen heidän sijoituspäätöksensä pysyivät ennallaan. Tämä saattaa viitata esimerkiksi siihen, että monet opiskelijat ovat pitäneet kiinni aiemmista sijoitusstrategioistaan ja ovat jatkaneet sijoittamistaan kansainvälisille markkinoille normaalisti. Tämä voi osittain johtua myös siitä, että opiskelijat sijoittavat yleensä pitkälle aikavälille, jolloin koronapandemian muutokset markkinoilla eivät välttämättä haittaa heitä. Kuitenkin noin viidesosa opiskelijoista (21,1 %) ilmoitti, että sijoittivat hieman normaalia enemmän kansainvälisille

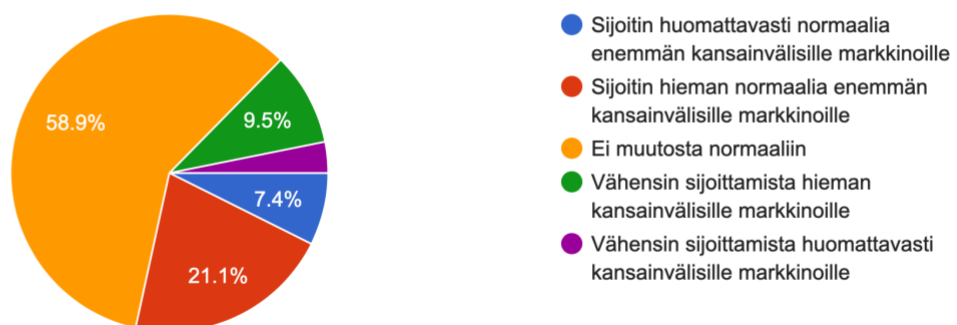
markkinoille. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että koronapandemia on aiheuttanut markkinoilla muutoksia, joita osa opiskelijoista pitää potentiaalisina sijoitusmahdollisuuksina tehdä voittoja. Tämä on siis mahdollisesti tarjonnut joillekin sijoittajille mahdollisuuden tehdä kannattavia sijoituksia. Vain 9,5 % opiskelijoista ilmoitti, että he vähensivät hieman sijoituksiaan kansainvälisillä markkinoilla, mikä viittaa taas siihen, että joillakin opiskelijoilla oli epävarma olo markkinoista pandemian aikana, eli he halusivat välttää riskejä. Vain 3,2 % opiskelijoista ilmoitti vähentäneensä sijoituksiaan huomattavasti koronapandemian aikana, mikä osoittaa sen, että suuri osa vastaajista säilytti luottamuksensa markkinoihin.

7,4 % opiskelijoista ilmoitti sijoittaneensa huomattavasti normaalia enemmän kansainvälisille markkinoille pandemian aikana, mikä viittaa siihen, että jotkut opiskelijat näkivät pandemian aikana mahdollisuuden hyötyä markkinoista ja näin ollen tehdä merkittäviä voittoja. Tällainen sijoituskäyttäytyminen on ymmärrettävää silloin, kun sijoitusten tarkoituksena on tuottaa lyhytaikaista tuottoa.

Yhteenvedon tähän voidaan todeta, että suurin osa opiskelijoista ilmoitti, että heidän sijoituspäätöksensä kansainvälisillä markkinoilla eivät muuttuneet paljoa koronapandemian aikana. Kuitenkin jotkut opiskelijat hyödynsivät mahdollisuuden sijoittaa hieman enemmän tai jopa huomattavasti enemmän kansainvälisille markkinoille pandemian aikana, kun taas toiset vähensivät hieman sijoituksiaan välttääkseen riskejä.

Vaikuttiko koronapandemia sijoituksiisi kansainvälisille markkinoille?

95 responses

12. Koronapandemian vaikutus sijoitusstrategiaan

Monet opiskelijat ovat joutuneet muuttamaan sijoitusstrategiaansa pandemian vuoksi, kun taas toiset ovat jatkaneet samaa strategiaa kuin ennen pandemiaa. Tämä tutkimus kartoitti, miten koronapandemia on vaikuttanut opiskelijoiden sijoitusstrategioihin.

Tulokset osoittavat, että enemmistö opiskelijoista (61 %) ilmoitti, että koronapandemialla ei ollut vaikutusta heidän sijoitusstrategiaansa. Tämä voi johtua siitä, että nämä opiskelijat sijoittavat pitkän aikavälin strategian mukaisesti, joka ei reagoi lyhyen aikavälin markkinoiden häiriöihin. Eli toisin sanoen he saattavat pitää pandemiaa lyhytaikaisena häiriönä markkinoilla, joka ei vaikuta heidän pitkän aikavälin sijoitusnäkyksiinsä.

Lisäksi 20 prosenttia opiskelijoista ei osannut sanoa, oliko koronapandemialla vaikutusta heidän sijoitusstrategiaansa. Tämä voi johtua siitä, että heillä ei ole vielä riittävästi tietoa sijoittamisesta tai että he eivät seuraa markkinoita tarpeeksi tarkasti huomatakseen muutoksia strategiassaan. Eli voidaan sanoa, että syynä oli ehkä se, että he eivät osanneet arvioida koronapandemian vaikutuksia.

Noin viidesosa opiskelijoista (19 %) jotka vastasivat kyllä edelliseen kysymykseen, saivat vapaaehtoisesti kertoa avoimeen kommenttiin, miten koronapandemia vaikutti heidän sijoitusstrategiaansa. Koska avoimeen kysymykseen tuli 19 vastausta, kaikkia vastauksia ei tarkastella yksityiskohtaisesti. Sen sijaan keskitytään käsittelemään yleisimmin esiin tulleita vastauksia. Analysoimalla tutkimuksen avoimia vastauksia, voimme huomata, että vaikutukset ovat olleet erilaisia.

Monet vastaajat mainitsivat vähentäneensä sijoittamistaan koronapandemian aikana. Syyt tähän vaihtelivat henkilökohtaisesta rahatilanteesta ja epävarmuudesta maailmantaloudessa, korkeaan inflaatioon sekä yleiseen varovaisuuteen markkinoilla. Toisaalta jotkut vastaajat käyttivät tilannetta hyväkseen ja sijoittivat kärsiville toimialoille, kuten ravintola- ja matkailualalle. Tämä osoittaa, että osa opiskelijoista näki mahdollisuuden pandemiasta aiheutuneen osakkeiden halvemmista hinnoista ja halusi hyödyntää sitä.

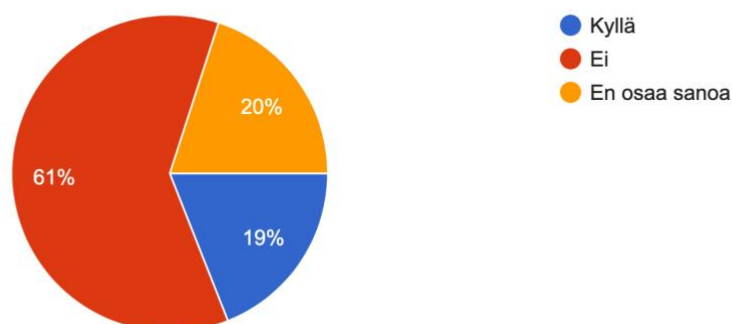
Toinen yleinen vastaus oli keskittyminen osakkeisiin, joita pandemia suosi. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi teknologia- ja terveysalojen osakkeita, jotka ovat nousseet pandemian aikana. Jotkut

vastaajat myös nostivat riskitasojaan ja sijoittivat enemmän osakkeisiin, joiden hinta oli huomattavasti laskenut normaalista. Tämä voi kertoa halusta hyödyntää halvempia hintoja ja saada parempia tuottoja. Eräs vastaaja mainitsi Moderna-nimisen koronarokotusyrityksen salkussaan. Tämä voi viitata siihen, että sijoittajat ovat pyrkineet hyötymään koronapandemiasta valitsemalla tiettyjen yritysten osakkeita, jotka ovat kytköksissä pandemiaan.

Kaiken kaikkiaan vastauksista voidaan päätellä, että koronapandemialla oli merkittävä vaikutus joidenkin opiskelijoiden sijoitusstrategioihin. Vaikka suurin osa opiskelijoista ilmoitti, että pandemia ei vaikuttanut heidän sijoitusstrategioihinsa, lähes viidennes vastaajista kertoi tehneensä joitakin muutoksia sijoitussalkkuunsa pandemian vuoksi. Tämä osoittaa sen, että markkinoiden ja maailman tapahtumat voivat vaikuttaa sijoitusstrategioihin ja korostaa tarvetta seurata markkinoita ja sopeuttaa sijoitussalkkua muuttuvassa taloudellisessa ympäristössä.

Oliko koronapandemialla vaikutusta sijoitusstrategiaasi?

100 responses

Kuva 14. Koronapandemian vaikutus sijoitusstrategiaan

Sijoitusten volyymi vastaajilla koronapandemian aikana

Tämän kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka paljon opiskelijat ovat sijoittaneet koronapandemian aikana. Vastauksia tuli yhteensä 100 kappaletta seuraavasti: 15 % vastasi, että he ovat sijoittaneet (0–499 euroa), 21 % vastasi, että he olivat sijoittaneet 500–999 euroa, 36 % vastasi, että he olivat sijoittaneet 1000–4999 euroa, 16% vastasi että he olivat sijoittaneet 5000-9999 euroa,

6% vastasi että he olivat sijoittaneet 10000-14999 euroa ja 7% vastasi että he olivat sijoittaneet yli 20000 euroa.

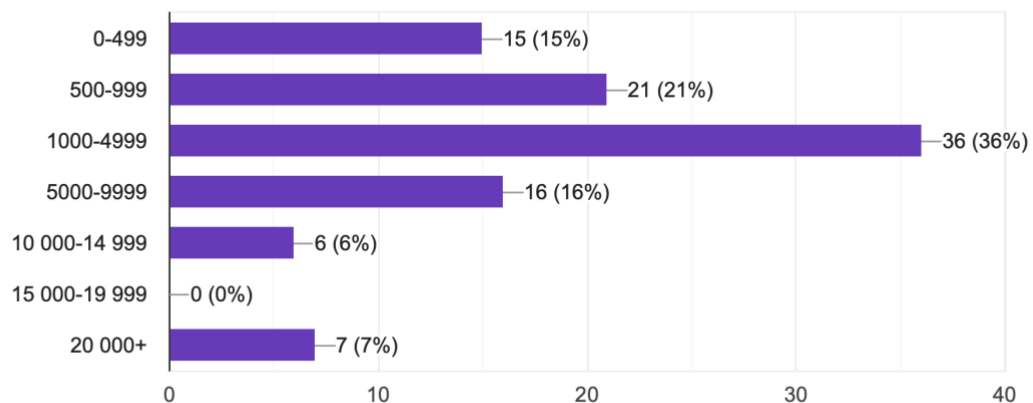
Vastauksista voidaan havaita, että suurin osa opiskelijoista (yhteensä 73 %) oli sijoittanut koronapandemian aikana alle 5000 euroa. Tämä voi kertoa siitä, että moni opiskelija oli varovainen sijoitustensa kanssa ja vältteli mahdollisesti riskejä pandemian aikana. Tämä voi johtua myös siitä, että opiskelijoilla on yleensä rajalliset taloudelliset resurssit ja että koronapandemia on vaikuttanut monen opiskelijan taloudelliseen tilanteeseen negatiivisesti.

Mielenkiintoista oli huomata, että suurin vastaajaryhmä (36 %) sijoitti 1000–4999 euroa. Tämä viittaa siihen, että monet opiskelijat ovat valmiita sijoittamaan, mutta he eivät ehkä halua ottaa liian suuria riskejä sijoitustensa kanssa. Lisäksi 21 % opiskelijoista sijoitti 500–999 euroa, mikä voi tarkoittaa sitä, että monilla opiskelijoilla oli pieniä summia käytettävissään. Lisäksi 7 % opiskelijoista sijoitti yli 20000 euroa, mikä osoittaa, että korkean riskin sijoitukset eivät ole yleisiä opiskelijoiden keskuudessa.

Nämä tulokset osoittavat, että monet opiskelijat ovat edelleen varovaisia sijoittamisen suhteen koronapandemian aikana. Kuitenkin osa opiskelijoista on valmis sijoittamaan suurempiakin summia, mikä voi johtua esimerkiksi siitä, että heillä on enemmän rahaa käytettävissään tai että he ovat kiinnostuneempia sijoittamisesta. Kokonaisuutena voidaan todeta, että opiskelijoiden sijoituskäyttäytyminen koronapandemian aikana näyttää vaihtelevan huomattavasti vastaajien välillä. Tämä voi johtua monista eri tekijöistä, kuten taloudellisesta tilanteesta, sijoituskokemuksesta, riskinottohalukkuudesta ja sijoitusstrategioista. Tutkimuksen tulokset eivät sinällään ole yllättäviä, sillä opiskelijoilla on yleensä rajalliset taloudelliset resurssit.

Kuinka paljon sijoitit koronapandemian aikana?

100 responses

Kuva 15: Sijoitusten volyymi vastaajilla koronapandemian aikana

Vastaajien sijoittamat summat koronakriisin aikana/Koronakriisin aikana sijoitetut summat

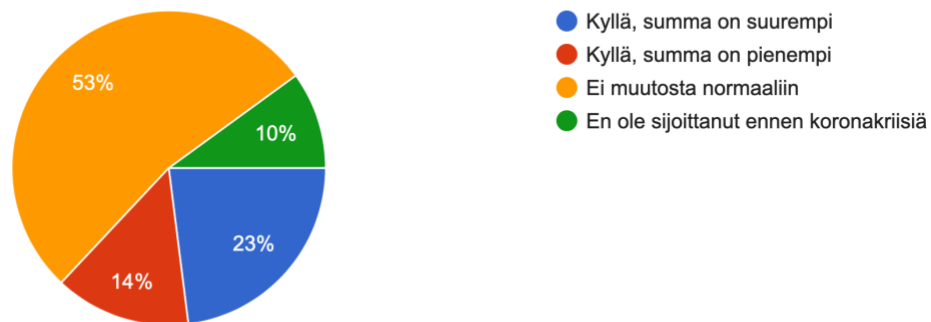
Tutkimuksen mukaan suurin osa opiskelijoista (53 %) ei ole muuttanut sijoitustensa määrää koronakriisin aikana. Tämä voi viitata siihen, että osa opiskelijoista on pysynyt uskollisena sijoitussuunnitelmalleen ja pitänyt kiinni pitkäaikaisesta sijoitussuunnitelmastaan, vaikka taloudellinen tilanne on ollut haastava. Tämä voi myös heijastaa varovaisuutta. Toisaalta 23 % opiskelijoista ilmoitti sijoittaneensa enemmän koronakriisin aikana. Tämä voi johtua siitä, että osa opiskelijoista on nähnyt mahdollisuuden sijoittaa matalien hintojen aikana ja näin halunnut hyödyntää markkinoiden laskua.

Lisäksi 14 % opiskelijoista ilmoitti, että he ovat sijoittaneet vähemmän koronakriisin aikana. Tämä voi johtua epävarmuudesta ja pelosta menettää rahaa markkinoiden epävakaa tilanteen vuoksi. Loput 10 % opiskelijoista ilmoitti, että he eivät ole sijoittaneet ennen koronakriisiä, mikä voi viitata siihen, että joillakin opiskelijoilla koronakriisi saattoi olla alku sijoittamiselle.

Yhteenvedona tähän voidaan todeta, että koronakriisi vaikutti eri tavoin eri opiskelijoiden sijoituskäyttäytymiseen; vaikka suurin osa opiskelijoista ei ole muuttanut sijoituksiaan koronakriisin aikana, osa opiskelijoista on hyödyntänyt koronapandemian laskua kasvattaakseen sijoitussalkkuaan.

Poikkeaako koronakriisin aikana sijoittamasi summa aiemmasta/normaali tilanteesta?

100 responses

Kuva 16: Koronakriisin aikana sijoitettu summa

Vastaajien sijoittamat summat koronakriisin aikana sukupuolittain

Tutkimuksessa kysyin opiskelijoilta, onko heidän sijoitussummansa muuttunut koronakriisin aikana verrattuna aiempaan tilanteeseen. Vastauksia saatiin sekä miehiltä että naisilta, ja vastausten analysointi sukupuolen näkökulmasta voi antaa tietoa siitä, kuinka koronakriisi on vaikuttanut eri sukupuolten sijoituskäyttäytymiseen.

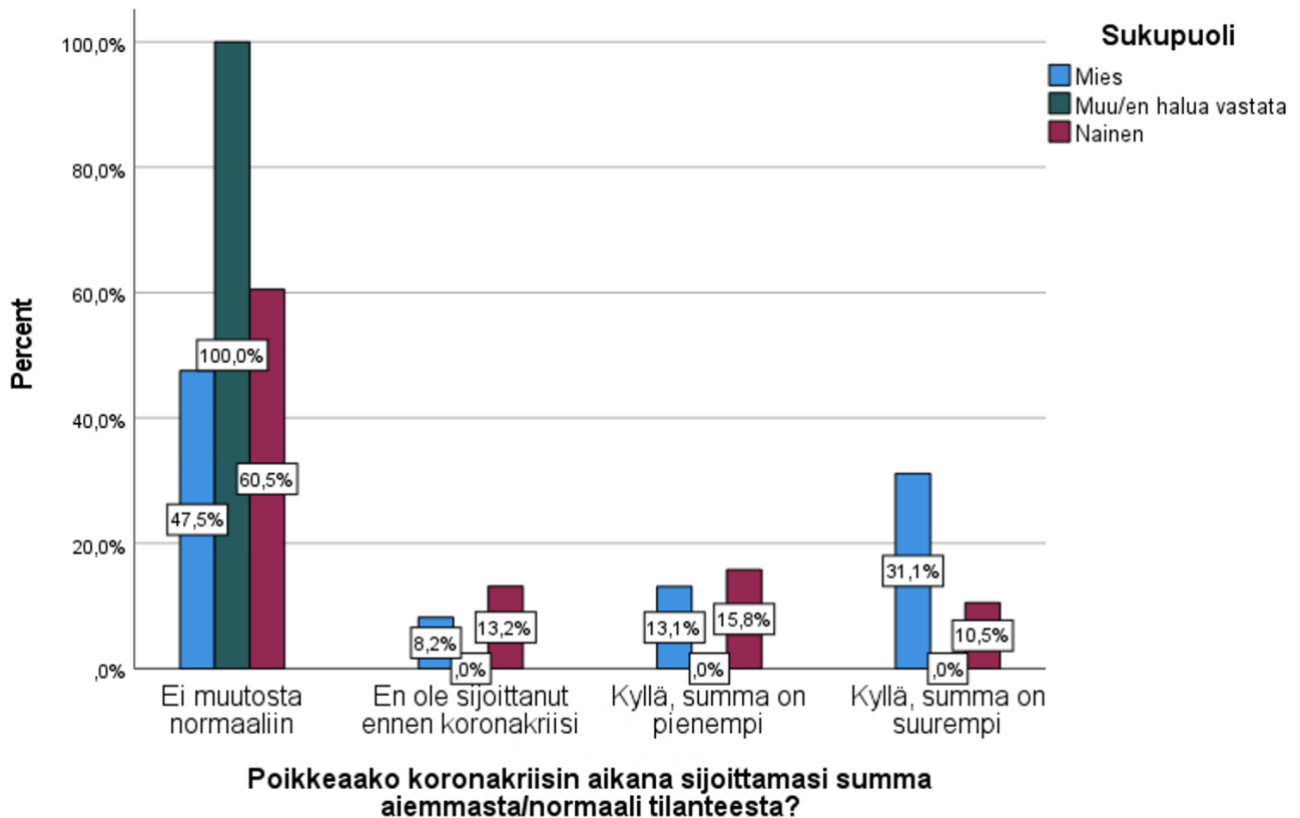
Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että suurin osa opiskelijoista, erityisesti naiset, eivät ole muuttaneet sijoitussummiaan koronakriisin aikana. 60,5 % naisista vastasi, että heidän sijoitussummansa pysyi samana verrattuna aiempaan tilanteeseen, kun taas vastaava luku miehille oli 47,5 %.

Toiseksi huomio kiinnittyy niihin vastaajiin, jotka ilmoittivat sijoittaneensa enemmän koronakriisin aikana verrattuna aiempaan. Tässä sukupuolten välillä oli merkittävä ero: 31,1 % miehistä vastasi sijoittaneensa enemmän, mutta vastaava luku naisilla oli vain 10,5 %. Tämä voi viitata siihen, että miehet ovat rohkeampia sijoittajia kuin naiset ja ovat valmiimpia ottamaan riskejä epävarmoina aikoina.

Toisaalta vastaukset osoittavat myös, että naiset ovat miehiä useammin vähentäneet sijoitussummiaan koronakriisin aikana. Tässä sukupuolten välillä ei ollut suurta eroa, mutta naisilla vastaava luku oli hieman korkeampi: 15.8 % naisista vastasi, että heidän sijoitussummansa on vähentynyt, kun taas vain 13.1 % miehistä vastasi samalla tavalla. Tämä voi viitata siihen, että naiset ovat varovaisempia sijoittajia ja ovat valmiimpia vähentämään riskejä markkinan epävarmoina aikoina.

Vastauksista käy ilmi myös, että pieni osa opiskelijoista ei ollut sijoittanut ennen koronakriisiä. Vaikka vastausprosentit olivat pieniä molemmilla sukupuolilla, oli mielenkiintoista huomata, että naisilla (13.2 %) oli enemmän vastaajia, jotka eivät olleet sijoittaneet ennen koronakriisiä, kuin miehillä (8.2 %). Tämä voi johtua siitä, että sijoittaminen on perinteisesti miesten dominoimaa aluetta, ja naiset ovat vasta viime aikoina alkaneet kiinnostua enemmän sijoittamisesta.

Yhteenvetona tähän voidaan todeta, että sukupuolella on merkitystä sijoituskäyttäytymisen muutoksissa koronakriisin aikana. Miehet ovat naisia rohkeampia kasvattamaan sijoitussummiaan. Tämä voi johtua siitä, että miehet näkevät kriisin mahdollisuutena tehdä parempia sijoituksia, kun taas naiset ovat ehkä varovaisempia riskien suhteen. Tulosten perusteella voidaan todeta, että sukupuoli voi vaikuttaa sijoituskäyttäytymiseen kriisin aikana.

Kuinka tyytyväinen olet sijoituspäätöksiisi koronakriisin aikana?

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää opiskelijoiden tyytyväisyyttä sijoituspäätöksiinsä koronakriisin aikana. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että suurin osa vastaajista (65 %) oli jokseenkin tai erittäin tyytyväisiä sijoituspäätöksiinsä koronakriisin aikana. Tämä on melko positiivinen määrä, mikä viittaa siihen, että monet opiskelijat ovat onnistuneet tekemään hyviä sijoituspäätöksiä kriisin aikana.

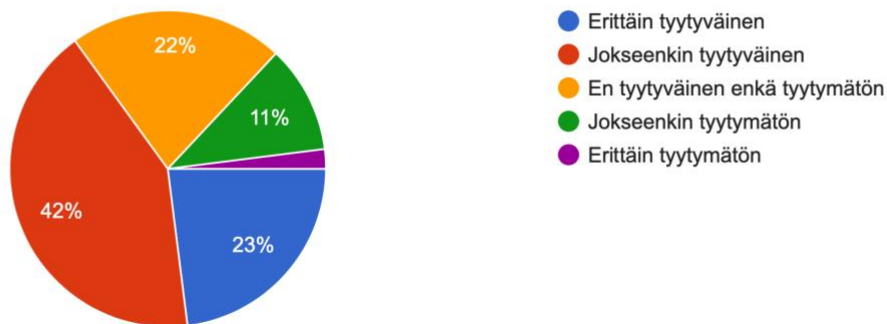
22 % valitsi vaihtoehdon "en tyytyväinen enkä tyytymätön". Tämä vastaus on melko neutraali, mikä voi viitata siihen, että heillä ei ole tarpeeksi kokemusta sijoittamisesta tai heidän sijoituspäätöksensä eivät ole olleet riittävän merkittäviä, jotta he voisivat arvioida niitä.

Loput 13 % vastaajista oli jokseenkin tai erittäin tyytymättömiä sijoituspäätöksiinsä. Tämä on melko huolestuttava tulos, sillä se voi viitata siihen, että osa opiskelijoista on tehnyt tappioita kriisin aikana. Tämä voi johtua monista eri syistä, kuten huonosta sijoitusstrategiasta tai puutteellisesta tietämyksestä sijoittamisesta. Tämä viittaa siis siihen, että joillakin opiskelijoilla on ollut isoja menetyksiä sijoituksissaan koronapandemian aikana.

Yhteenvetona tähän voidaan todeta, että suurin osa opiskelijoista oli tyytyväisiä sijoituspäätöksiinsä koronakriisin aikana. Kuitenkin osa vastaajista kertoi kokeneensa haasteita siinä, mikä osoittaa sen, että sijoittamiseen liittyy riskejä ja että siihen tarvitaan asianmukaista tietämystä ja kokemusta sijoittamisesta onnistuakseen.

Kuinka tyytyväinen olet sijoituspäätöksiisi koronakriisin aikana?

100 responses

Vapaaehtoinen kommentti

Lisäksi viimeisimpänä kyselyssä annettiin opiskelijoille mahdollisuus antaa vapaaehtoinen kommentti siitä, miten koronapandemia vaikutti heidän sijoituskäyttäytymiseensä, säästämiseensä ja kansainvälisillä markkinoilla sijoittamiseensa. Tähän saatiin 23 kommenttia.

Ensimmäinen opiskelija kertoi, että pandemialla ei ollut vaikutusta häneen mitenkään, koska vastaaja ei ollut sijoittanut ennen koronapandemiaa. Toiset opiskelijat kertoivat, että pandemia vaikutti heidän sijoituskäyttäytymiseensä jonkin verran, mutta he jatkoivat silti sijoittamistaan ja jopa lisäsivät treidaamistaan ja tutustuivat kryptovaluuttoihin. Muutama opiskelijoista mainitsivat, että he olivat keskittyneet enemmän kotimarkkinoihin, sillä se tuntui turvallisemmalta vaihtoehdolta kuin kansainväliset markkinat. Syynä tähän voi olla se, että pandemian aiheuttama epävarmuus oli heidän mielestään vaikuttanut kansainvälisiin markkinoihin enemmän kuin kotimarkkinoihin. Eräs opiskelija pohti pitkän aikavälin sijoitussuunnitelmiaan ja totesi, että hän sijoittaa ajatellen, ettei näe kyseisiä rahojaan välttämättä enää ikinä, koska hän ei halua pettyä, vaikka hänen sijoitustensa arvo laskisikin pandemian aikana.

Yksi opiskelija mainitsi, että hän oli seurannut kokeneempia sijoittajakavereitaan ja toiminut samalla tavalla kuin he koronapandemian aikana. Tämä voi olla hyvä strategia niille aloittelijoille, jotka eivät ole varmoja siitä, miten pandemia vaikuttaa markkinoihin ja miten heidän tulisi toimia pandemia tilanteessa. Yhden opiskelijan mukaan koronapandemia lisäsi rauhallisuutta, koska tilanne tulee tasoittumaan aikanaan. Toinen opiskelija kertoi, että hän myi sijoituksiaan kokemattomana sijoittajana, koska myös hänen kaverinsa myivät omia sijoituksiaan. Viimeisempänä yksi opiskelija kertoi, että miettii, kannattaako hänen jatkaa sijoittamistaan.

Yhteenvetona voidaan siis todeta, että koronapandemia vaikutti opiskelijoiden sijoituskäyttäytymiseen monella tavalla, ja opiskelijat reagoivat tilanteeseen eri tavoilla. Jotkut muuttivat sijoitusstrategiaansa ja löysivät uusia mahdollisia sijoituskohteita, kun taas toiset keskittyivät kotimarkkinoihin ja kokivat ne turvallisemmiksi vaihtoehtoisiksi.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

6.1 Yhteenveto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia VAMK-opiskelijoiden sijoituskäyttäytymistä kansainvälisillä markkinoilla COVID-19-pandemian aikana ja mahdollisia muutoksia tuona aikana. Tutkimuksen keskeinen kysymys oli selvittää, miten VAMK-opiskelijat reagoivat COVID-19-kriisiin ja miten heidän sijoituskäyttäytymisensä muuttui tänä aikana. Muutoksia tarkasteltiin kansainvälisten markkinoiden näkökulmasta. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, mihin yksityissijoittajat suuntasivat varallisuutensa ja millainen vaikutus COVID-19-kriisillä oli heidän sijoitusstrategioihinsa. Tutkimus osoitti, että koronapandemialla oli erilaisia vaikutuksia opiskelijoihin. Jotkut näkivät sen mahdollisuutena ostaa, kun taas toiset säilyttivät sijoituksensa ennallaan ja jatkoi kaupankäyntiään kuten ennenkin. Enemmistö opiskelijoista kertoi, että pandemia ei vaikuttanut heidän sijoituksiinsa kansainvälisillä markkinoilla, kun taas jotkut sijoittivat enemmän kuin ennen tavoitellakseen halpoja osakkeita. Tutkittaessa, miten pandemia vaikutti opiskelijoiden sijoituskäyttäytymiseen, noin kolmasosa koki käyttäytymisensä poikkeavan normaalitilanteesta markkinoilla koronapandemian aikana. Tutkimus osoitti myös sen, että sijoittajien sukupuolella on vaikutus sijoituskäyttäytymiseen. Miehet ovat yleensä riskialttiimpia sijoituksissaan kuin naiset.

6.2 Teorian kytkennät ja aiheeseen reflektointi

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia VAMK-opiskelijoiden sijoituskäyttäytymistä kansainvälisillä markkinoilla koronapandemian aikana ja mahdollisia muutoksia sen aikana. Tutkimuksen keskeinen kysymys oli selvittää, miten VAMK-opiskelijat reagoivat koronakriisiin ja miten heidän sijoituskäyttäytymisensä muuttui. Muutoksia tarkasteltiin tässä tutkimuksessa kansainvälisenmarkkinan näkökulmasta. Lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin, mihin sijoituskohteisiin yksityissijoittajien varallisuus oli suunnattu ja millainen vaikutus koronakriisillä oli heidän sijoitusstrategiaansa. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että koronapandemialla on ollut erilaisia vaikutuksia opiskelijoihin. Jotkut opiskelijat näkivät koronapandemian ostomahdollisuutena, kun taas toiset ovat säilyttäneet sijoituksensa ennallaan ja osa on jatkanut kaupankäyntiään kuten aikaisemminkin. Seuraavaksi esitellään tutkimuksen tärkeimmät tulokset.

Kun tarkastellaan opinnäytetyön pääaihetta: Koronan vaikutusta VAMK-opiskelijoiden sijoituskäyttäytymiseen kansainvälisillä markkinoilla, huomataan, että suurin osa vastaajista, yli puolet (58,9 %) ilmoitti, että koronapandemia ei vaikuttanut heidän sijoituksiinsa kansainvälisillä markkinoilla. Tämä tarkoittaa, että enemmistö opiskelijoista piti kiinni aiemmista sijoitusstrategioistaan ja jatkoi sijoittamistaan kansainvälisille markkinoille kuten ennenkin. Kuitenkin jotkut vastaajat hyödynsivät mahdollisuuden sijoittaa hieman enemmän tai huomattavasti enemmän kansainvälisille markkinoille pandemian aikana, kun taas toiset vähensivät hieman sijoituksiaan.

Tämän lisäksi huomattiin, että enemmistö opiskelijoista (53 %) ei ole muuttanut sijoitustensa määrää koronakriisin aikana. Kuitenkin osa opiskelijoista eli 23 % ilmoitti sijoittaneensa koronapandemian aikana enemmän kuin ennen todennäköisesti hyödyntääkseen markkinoiden laskua ja matalia hintoja. Vain pieni osa opiskelijoista (14 %) ilmoitti sijoittaneensa vähemmän kuin aiemmin.

Kun tutkittiin, miten koronapandemia vaikutti opiskelijoiden sijoituskäyttäytymiseen, havaittiin, että noin kolmasosa opiskelijoista (31 %) koki, että heidän sijoituskäyttäytymisensä poikkesi korona-aikana markkinan normaalitilanteesta. Tämä on merkittävä osuus opiskelijoista, ja se osoittaa sen, että pandemia vaikutti monien opiskelijoiden sijoituspäätöksiin. Kuitenkin lähes puolet (49 %) opiskelijoista ei kokenut sijoituskäyttäytymisessään muutoksia korona-aikana. Tämä saattaa johtua esimerkiksi hajautetusta sijoitussalkusta tai vakaasta uskosta markkinoiden kestävyYTEEN. Lisäksi noin viidesosa opiskelijoista (20 %) ei osannut sanoa, mikä viittaa siihen, että pandemia oli uusi tilanne joillekin sijoittajille, eivätkä he ehkä osanneet arvioida sen vaikutuksia omaan käyttäytymiseensä.

Teoriaosuudessa esiteltiin, että sijoittajien sukupuolella on vaikutusta heidän sijoituskäyttäytymiseensä. Miehet ovat yleensä riskialttiimpia sijoituksissaan ja tekevät enemmän sijoituksia kuin naiset (Bodie, Kane & Marcus 2021, 373; Ricciardi, Simon 2000, 2; Richards 2014, 17). Kyselytutkimusten mukaan miehet ovat luottavaisempia ja itsevarmempia sijoitustaitojensa suhteen verrattuna naisiin. Tämä näkyi myös kyselytutkimuksessa, jossa oli sukupuolten välillä merkittävä ero, sillä noin kolmasosa (31,1 %) miehistä ilmoitti sijoittaneensa enemmän koronakriisin aikana kuin ennen sitä, kun vastaava luku naisilla oli vain 10,5 %. Kyselytutkimusten perusteella voidaan todeta, että miehet ovat alttiimpia ottamaan riskejä sijoituksissaan ja ovat

todennäköisemmin yli-itsevarmoja verrattuna naisiin. Teoriaosuudessa mainittiin myös se, että miehet ovat yleensä aktiivisempia sijoittajia kuin, ja tämä havainto vahvistui myös tässä tutkimuksessa. Kyselyyn vastanneista 38 % oli naisia, mikä oli selvästi vähemmän kuin vastanneiden miesten osuus, joka oli 61 %.

Teoriaosuudessa esteltiin myös se, että sijoittajien käyttäytymiseen voi vaikuttaa tunnetekijät ja laumakäyttäytyminen. Kyselylomakkeen vapaaehtoisten kommenttien perusteella muutama opiskelija oli keskittynyt enemmän kotimarkkinoihin, koska tämä tuntui heidän mielestään turvallisemmalta vaihtoehdolta. Tämä voi selittyä tunteiden vaikutuksella, sillä psykologit ovat todistaneet, että ihmiset pitävät tutuista ympäristöistä, joissa he tuntevat olonsa mukavaksi. Tämän vuoksi he saattavat vähentää hajauttamista ja keskittyä kotimarkkinoille, jossa he kokevat vähemmän epävarmuutta. (Bodie, Kane & Marcus 2021, 376) Lisäksi yksi vastaajista mainitsi, että hän oli seurannut kokeneempia sijoittajakavereitaan ja toiminut samalla tavalla kuin he. Kuten teoriaosuudessa todettiin; sijoituspäätöksiimme voi vaikuttaa naapureidemme, ystäviemme ja työkavereidemme näkemykset. (Richards 2014, 101; Nofsinger 2018, 144)

Voidaan siis todeta, että monien vastaajien sijoituskäyttäytymisessä havaittiin koronapandemian aikana varovaisuutta ja epävarmuutta. Vaikka osa sijoittajista onkin vähentänyt sijoituksiaan, toiset ovat nähneet mahdollisuuksia ja lisänneet tämän takia sijoituksiaan.

Tämän opinnäytetyön tutkimustulokset korostavat, että sijoituskäyttäytyminen voi vaihdella opiskelijasta toiseen, ja pandemian kaltaiset tapahtumat voivat vaikuttaa sijoituskäyttäytymiseen eri tavoin eri opiskelijoihin. Sijoittajat, jotka ovat valmiita hyödyntämään mahdollisuuksia pandemian aikana, voivat hyötyä siitä, kun taas varovaisemmat sijoittajat saattavat välttää riskejä.

6.3 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Tutkimuksen tarkkuutta ja uskottavuutta voidaan arvioida reliabiliteetin ja validiteetin avulla. Reliabiliteetti viittaa tutkimuksen tulosten tarkkuuteen ja luotettavuuteen. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.) Tutkimuksessa on tärkeää varmistaa virheiden välttäminen, minkä vuoksi tutkimuksen luotettavuuden arviointi on olennainen osa tutkimusta. Tutkimuksen reliabiliteetti kuvaa tulosten toistettavuutta, ja sitä voidaan tarkastella esimerkiksi vertailemalla kahden samanlaisen

tutkimuksen tekijän tuloksia. Validiteetti taas kuvaa tutkimuksen pätevyyttä ja sitä, onko tutkimuksessa mitattu juuri sitä, mitä oli tarkoitus mitata. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 231–232.)

Kyselytutkimuksen kohdentaminen halutulle kohderyhmälle oli helppoa, sillä kysely lähetettiin jokaiselle VAMK-opiskelijalle. Näin varmistettiin, että vastaajat edustavat tutkimuksen kohderyhmää, eli VAMK-opiskelijoita. Lisäksi tutkimuksen luotettavuuteen voi vaikuttaa käytetty tutkimusmenetelmä ja vastaajien halu vastata kyselyihin rehellisesti.

Jotta tutkimuksen virhemarginaali olisi mahdollisimman pieni, kyselyyn osallistuvien vastaajien määrän tulisi olla riittävän suuri. Tässä tapauksessa kyselyyn vastanneiden määrä oli 100, mikä ei ole riittävä otoskoko, kun tarkastellaan sijoittamista, joka on hyvin monimuotoista ja voi olla erilainen eri henkilöillä. Tutkimuksen reliabiliteettia voitaisiin testata pyytämällä toista henkilöä toistamaan tutkimus samalla tavoin. Vaikka tulokset olisivatkin todennäköisesti samansuuntaisia, niissä olisi silti eroavaisuuksia vastaajien moninaisuuden vuoksi. Mitä suurempi hajonta on tutkittavassa perusjoukossa, sitä suurempi otoskoon tulee olla, jotta tutkimus olisi luotettava. (Heikkilä 2014, 40)

Lopuksi on hyvä huomioida, että verkkokyselyihin vastattaessa on mahdollista, että osa vastaajista valitsee väärän vastausvaihtoehdon joko tarkoituksella tai vahingossa. Tämä voi vaikuttaa kyselyn tuloksiin ja tehdä niistä vain suuntaa antavia eikä täysin luotettavia.

6.4 Jatkotutkimusaiheet

Sijoituskäyttäytymisen tutkimus on kiinnostava aihe, ja siihen liittyy varmasti monia mahdollisuuksia jatkotutkimukselle. Koronapandemian vaikutukset sijoitusosalalle ovat olleet isoja ja huomattavia ja se tarjoaa paljon mielenkiintoisia mahdollisuuksia jatkotutkimukselle. Yksi mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe voisi olla esimerkiksi tutkimus sijoitusstrategioiden vertailusta, jossa tutkittaisiin opiskelijoiden sijoituskäyttäytymisen muutoksia pandemian aikana ja vertailtaisiin erilaisia sijoitusstrategioita.

Toinen kiinnostava jatkotutkimusaihe voisi olla tutkimus siitä, miten sijoituskäyttäytyminen on muuttunut pandemian jälkeen ja millaisia vaikutuksia pandemialla on edelleen sijoittajien

käyttäytymiseen; Onko opiskelijoiden käyttäytyminen palannut normaaliksi vai onko siinä tapahtunut pysyviä muutoksia? Pandemian vaikutukset markkinoihin ja sijoituskäyttäytymiseen voivat olla pitkäkestoisia, joten tällainen jatkotutkimus voisi olla hyödyllinen ja kiinnostava.

Olisi myös mielenkiintoista tutkia sukupuolen vaikutuksen tarkempi selvittäminen opiskelijoiden sijoituskäyttäytymiseen. Tutkimukseni osoitti, että miehet ovat naisia aktiivisempia sijoittajia, mutta kuinka suuri ero on? Millaisia sijoituskohteita miehet ja naiset suosivat ja onko eroja siinä, miten he reagoivat markkinoiden muutoksiin?

Lopuksi neljäs jatkotutkimusaihe voisi olla tutkimus siitä, miten tulevat pandemiat voivat vaikuttaa sijoituskäyttäytymiseen. Tämä voi sisältää tutkimuksen siitä, miten sijoittajat tulevat valmistautumaan pandemioiden varalle tai miten he tulevat muuttamaan sijoitusstrategioitaan pandemian jälkeen. Tämä tutkimus voisi auttaa sijoittajia tekemään parempia päätöksiä tulevaisuudessa ja näin ollen suunnittelemaan strategioitaan tulevia pandemioita varten. Lisäksi se voisi herättää keskustelua siitä, miten sijoittajat – varsinkin nuoret sijoittajat – voisi valmistautua paremmin tuleviin kriiseihin. Näiden jatkotutkimusaiheiden avulla voitaisiin saada syvällisempi ymmärrys opiskelijoiden sijoituskäyttäytymisestä pandemia-aikana ja sen jälkeen.

LÄHTEET

- Ahmed, B. 2020. Impact of COVID-19 Pandemic on Global Economy. Viitattu 19.8.2022.
<https://europepmc.org/article/ppr/ppr241668>
- Allen, Brealey, Myers. 2014. Principles of Corporate Finance. Global edition. McGraw-Hill Education. Maidenhead. Berkshire. Spain
- Basistha, D., Bora, D. 2021. The outbreak of COVID-19 pandemic and its impact on stock. Academic Paper. Viitattu 19.8.2022. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/pa.2623>
- Bodie, Z., Kane, A. & Marcus, A. 2021. Investments. McGraw-Hill Education. 2 Penn Plaza. New York. United States of America.
- Chowdhury, E.K., Khan, I.I. and Dhar, B.K., 2022. Catastrophic impact of Covid-19 on the global stock markets and economic activities. Business and Society Review. Viitattu 16.8.2022.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/basr.12219>
- CoinMarketCap. 2021. Cryptocurrency prices, charts and market capitalizations. Viitattu 25.5.2022. <https://coinmarketcap.com>
- De Best, R. 2021. Market Capitalization of cryptocurrencies from 2013 to 2020. Viitattu 25.5.2022.
<https://www.statista.com/statistics/730876/cryptocurrency-maket-value/>
- Danial, K., 2019. Cryptocurrency investing for dummies. Hoboken, New Jersey. John Wiley & Sons, Inc.
- Derausseau, R., 2019. The everything guide to investing in cryptocurrency. New York. Adams Media.
- Elo, H., Saarhelo, J. 2018. Osake-sijoittajan maailmanvalloitus. Helsinki. Alma Talent.
- Financial Markets. 2022. What are Financial Markets? Viitattu 7.5.2022.
<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/trading-investing/financial-markets/>
- Finanssiala ry. 2021. Säästämisen ja sijoittamisen suosio kasvaa- 64 prosenttia suomalaisista varautuu sekä hyvän että pahan päivän varalle. Viitattu 4.5.2022.
<https://www.finanssiala.fi/uutiset/saastamisen-ja-sijoittamisen-suosio-kasvaa-64-prosenttia-suomalaisista-varautuu-seka-hyvan-etta-pahan-paivan-varalle/>
- Gitman, L., Joehnk, M., Smart, S., Juchau, R., Ross, D. & Wright, S. 2011. Fundamentals of investing. Australia. Pearson.
- Giuliodori, M., Matthews, K. & Mishkin, F. 2013. The economics of money, banking & financial markets. European edition. Harlow. Pearson.
- Haavisto, M., Kontulainen, J. & Kortelainen, M. 2009. Kansantaloudellinen aikakauskirja. Talouskriisi, finanssikriisi ja ennustaminen. Viitattu 8.6.2022.
<http://taloustieteellinenyhdistys.fi/images/stories/kak/kak32009/kak32009haavio.pdf>

- Huber, C., Huber, J. and Kirchler, M. (2020). Market Shocks and Professionals Investment Behavior - Evidence from the Covid-19 Crash. Viitattu 3.1.2023. <https://osf.io/9chg8/>
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9 painos. Helsinki: Edita.
- Hill, J., Hougan, M. & Nadig, D. 2015. A comprehensive guide to exchange-traded funds (ETFs). CFA institute Research Foundation. Viitattu 18.5.2022. <https://etf.com.pl/wp-content/uploads/2021/03/rf2Ev20152En32E1.pdf>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sarjavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sarjavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. 19. painos. Helsinki: Tammi.
- Hoffmann, A., Post, T. and Pennings, J. 2012. Individual Investor Perceptions and Behavior During the Financial Crisis. Viitattu 9.1.2023. <https://deliverypdf.ssrn.com/delivery.php?ID=393024093024070081071005009085093065035087048051093061101004106064106074068002005009007006111015121111108089023118088002000022117014070089021000081098006079104084062077052121125102090004114095023118093024101083077102071108111030065014028096021000103&EXT=pdf&INDEX=TRUE>
- Johnson, R. Stafford. 2014. Equity markets and portfolio analysis. Hoboken, New Jersey. John Wiley & Sons.
- Kaartinen, A. & Pomell, P. 2012. ETF Avain monipuoliseen sijoittamiseen. Helsinki. Talentum Media Oy.
- Kallunki, J., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2011. Ammattimainen sijoittaminen. Vantaa. Talentum Media Oy.
- Kallunki, J., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2019. Ammattimainen sijoittaminen. Vantaa. Talentum Media Oy.
- Kananen, J. 2011. Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Kosev, M. and Williams, T., 2011. Exchange-traded funds. RBA Bulletin. Australia. Viitattu 19.5.2022. <https://www.rba.gov.au/publications/bulletin/2011/mar/pdf/bu-0311.pdf#page=53>
- Mnif, E. and Jarboui, A., 2021. COVID-19, bitcoin market efficiency, herd behaviour. Review of Behavioral Finance. Viitattu 25.5.2022. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/RBF-09-2020-0233/full/html>
- Madura J. 2013. Financial markets and institutions 11th edition. Florida Atlantic University. ([https://fintech.neu.edu.vn/Resources/Docs/SubDomain/fintech/\[Jeff_Madura\]_Financial_Markets_and_Institutions_11.pdf](https://fintech.neu.edu.vn/Resources/Docs/SubDomain/fintech/[Jeff_Madura]_Financial_Markets_and_Institutions_11.pdf))
- Nofsinger, J., 2018. The psychology of investing. New York. Routledge.
- Norman, A.T., 2017. Cryptocurrency Investing Bible. CreateSpace Independent Platform.

Ortmann R, Pelster M, Wengerek ST. COVID-19 and investor behavior. Viitattu 10.4.2023.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7414361/#bib0007>

O'shea A., Davis C., 2022. How to invest in stocks. Viitattu 23.5.2022.
https://www.nerdwallet.com/article/investing/how-to-invest-in-stocks?trk_channel=web&trk_copy=How%20to%20Invest%20in%20Stocks&trk_element=hyperlink&trk_elementPosition=2&trk_location=PostList&trk_subLocation=next-steps

Peterson, P. & Fabozzi, F. 2010. The basics of Finance, An Introduction to Financial Markets, Business Finance, and Portfolio Management. Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.

(<http://dspace.vnbrims.org:13000/jspui/bitstream/123456789/4796/1/The%20Basics%20of%20Finance%20An%20Introduction%20to%20Financial%20Markets%2C%20Business%20Finance%2C%20and%20Portfolio%20Management.pdf>)

Rauf, A.L.A. (2014). Individual Investor Behavior: Pre and Post Crisis Study on Bahrain. Viitattu 23.1.2023.
https://www.researchgate.net/publication/310751408_Individual_Investor_Behaviour_Pre_and_Post_Crisis_Study_on_Bahrain

Ricciardi, V., Simon, H., 2000. What is behavioral finance? Business, Education & Technology Journal.

Richards, T., 2014. Investing psychology. John Wiley & Sons, Inc. Hoboken, New Jersey.

Shefrin, H., 2009. How Psychological Pitfalls Generated The Global Financial Crisis. Viitattu 9.4.2023. <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.524.1796&rep=rep1&type=pdf>

Siegel, Jeremy J., 2014. Stocks for the long run. McGraw-Hill education. New York.

Smutny, Z., Sulc, Z. and Lansky, J., 2021. Motivations, Barriers and Risk-Taking When Investing in Cryptocurrencies. Viitattu 25.5.2022. <https://www.mdpi.com/2227-7390/9/14/1655/html#B2-mathematics-09-01655>

Suomen pankki. 2022. Säästäminen ja sijoittaminen. Viitattu 4.5.2022.
<https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/saastaminen-ja-sijoittaminen/>

Thiel, P., 2014. Zero to one. Virgin Books. London.

Umar, M., Su, C.W., Rizvi, S.K.A. and Shao, X.F., 2021. Bitcoin: A safe haven asset and a winner amid political and economic uncertainties in the US? Technological Forecasting and Social Change. Viitattu 25.5.2022. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162521001128>

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. painos. E-kirja. PS-kustannus.

Wagner, A.F. (2020). What the stock market tells us about the post-COVID-19 world. Nature Human Behaviour. Viitattu 2.4.2023. <https://www.nature.com/articles/s41562-020-0869>

What is investment. 2021. Viitattu 2.5.2022.

<https://www.maxlifeinsurance.com/blog/investments/what-is-investment>

Yle. 2020. Suomalaisten säästöhalut ovat nousussa. Viitattu 7.5.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-11366012>

Zhang, D., Hu, M. and Ji, Q. (2020). Financial markets under the global pandemic of COVID-19. Viitattu 3.1.2023. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7160643/>

LIITTEET

Opinnäytetyö kyselylomake

Koronapandemian vaikutus VAMK-opiskelijoiden sijoituskäyttäytymiseen kansainvälisillä markkinoilla

ruin.ahmadi@gmail.com (not shared) [Switch account](#)

* Required

Sukupuoli *

- ☐ Mies
- ☐ Nainen
- ☐ Muu/en halua vastata

Ikä *

Your answer

Opiskeluvuosi *

- ☐ 1. Vuosi
- ☐ 2. Vuosi
- ☐ 3. Vuosi
- ☐ 4. Vuosi
- ☐ 5. Vuosi tai enemmän

Koulutusohjelma *

- ☐ Liiketalous (Tradenomi)
- ☐ Tietojenkäsittely (Tradenomi)
- ☐ Sairaanhoidaja
- ☐ Sosionomi
- ☐ Terveystenhoitaja
- ☐ Energiatekniikka (insinööri)
- ☐ Konetekniikka (Insinööri)
- ☐ Sähkö- ja automaatiotekniikka (Insinööri)
- ☐ Tietotekniikka (Insinööri)
- ☐ Ympäristötekniikka (Insinööri)

Sijoituskokemus vuosina *

- ☐ Alle 1-vuosi
- ☐ 2-3 vuotta
- ☐ 3-5 vuotta
- ☐ 5-8 vuotta
- ☐ yli 8 vuotta

Sijoitushorisontti *

- ☐ Alle 5 vuotta
- ☐ 5-10 vuotta
- ☐ 10-20 vuotta
- ☐ Yli 20 vuotta
- ☐ En osaa sanoa

Mihin tarkoitukseen sijoitat *

- ☐ Vaurastuminen
- ☐ Eläkesäästäminen
- ☐ Pahan päivän varalle
- ☐ Taloudellinen riippumattomuus
- ☐ Omistusasunto tai sijoitusasunto
- ☐ Lapselle/lapsenlapselle
- ☐ Harrastus
- ☐ Joku muu, mikä?

Mikäli vastasit edelliseen "Muu, mikä?", kerro mihin

Your answer _____

Mikä on pääasiallinen sijoituskohteesi *

- ☐ Pörssiosakkeet
- ☐ Rahastot
- ☐ Pankkitalletukset
- ☐ Sijoitusasunnot ja -kiinteistöt
- ☐ Asunto- ja kiinteistörahastot
- ☐ Metsä ja muut maa-alueet
- ☐ Muut finanssi-instrumentit
- ☐ Kryptot
- ☐ Other: _____

Kuinka paljon hajautat sijoituksiasi kansainvälisille markkinoille?

	1	2	3	4	5	
En lainkaan	☐	☐	☐	☐	☐	Todella paljon

Onko koronapandemia vaikuttanut siihen, miten olet hajauttanut sijoituksiasi?

	1	2	3	4	5	
Ei lainkaan	☐	☐	☐	☐	☐	Todella paljon

Koetko, että sijoituskäyttätymisesi poikkesi korona aikana markkinan normaali tilanteesta? *

- ☐ Kyllä
- ☐ En
- ☐ En osaa sanoa

Jos vastasit Kyllä, niin miten?

Your answer

Vaikuttiko koronapandemia sijoituksiisi kansainvälisille markkinoille?

- ☐ Sijoitin huomattavasti normaalia enemmän kansainvälisille markkinoille
- ☐ Sijoitin hieman normaalia enemmän kansainvälisille markkinoille
- ☐ Ei muutosta normaaliin
- ☐ Vähensin sijoittamista hieman kansainvälisille markkinoille
- ☐ Vähensin sijoittamista huomattavasti kansainvälisille markkinoille

Oliko koronapandemialla vaikutusta sijoitusstrategiaasi? *

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ En osaa sanoa

Jos vastasit Kyllä, niin miten?

Your answer

Koetko koronapandemian vaikuttaneen sijoitussuunnitelmaasi pitkällä aikavälillä? *

- ☐ Kyllä
- ☐ En
- ☐ En osaa sanoa

Jos vastasit Kyllä, niin miten?

Your answer

Kuinka paljon sijoitit koronapandemian aikana? *

- ☐ 0-499
- ☐ 500-999
- ☐ 1000-4999
- ☐ 5000-9999
- ☐ 10 000-14 999
- ☐ 15 000-19 999
- ☐ 20 000+

Poikkeaako koronaviruksen aikana sijoittamasi summa aiemmasta/normaali tilanteesta? *

- ☐ Kyllä, summa on suurempi
- ☐ Kyllä, summa on pienempi
- ☐ Ei muutosta normaaliin
- ☐ En ole sijoittanut ennen koronavirusta

Mikä vaihtoehtoista kuvaa parhaiten sijoituskäyttäytymistäsi koronapandemian aikana? *

- ☐ Sijoitin huomattavasti normaalia enemmän
- ☐ Sijoitin hieman normaalia enemmän
- ☐ Ei muutosta normaaliin
- ☐ Vähensin sijoittamista hieman
- ☐ Vähensin sijoittamista huomattavasti

Muutokset verrattuna normaaliin markkinatilanteeseen *

	Myin	Kevensin	Pidin	Lisäsin	Ostin
Pörssiosakkeet	☐	☐	☐	☐	☐
Rahastot	☐	☐	☐	☐	☐
Pankkitalletukset	☐	☐	☐	☐	☐
Sijoitusasunnot ja -kiinteistöt	☐	☐	☐	☐	☐
Asunto- ja kiinteistörahastot	☐	☐	☐	☐	☐
Metsä ja muut maa-alueet	☐	☐	☐	☐	☐
Muut finanssi-instrumentit	☐	☐	☐	☐	☐
Kryptot	☐	☐	☐	☐	☐

Kuinka tyytyväinen olet sijoituspäätöksiisi koronakriisin aikana? *

- ☐ Erittäin tyytyväinen
- ☐ Jokseenkin tyytyväinen
- ☐ En tyytyväinen enkä tyytymätön
- ☐ Jokseenkin tyytymätön
- ☐ Erittäin tyytymätön

Vapaaehtoinen kommentti, kuinka koronapandemia vaikutti sijoituskäyttäytymiseesi, säästämiseesi ja sijoittamiseesi kansainvälisillä markkinoilla

Your answer

Submit

Clear form

